

Хмельницький національний університет
Факультет економіки і управління
Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Депозитна політика банків та інструменти її реалізації на прикладі АТ КБ
«ПриватБанк»

Рівень вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
Шифр і назва галузі знань

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Шифр і назва спеціальності

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Назва

КВРФБС.020061.01.01.00

Виконав студент II курсу група ФБСмз-22-1 _____ Юлія КУШНІР
Шифр Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник канд. екон. наук, доцент _____ Олександр ФРАДИНСЬКИЙ
Науковий ступінь, звання Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:
Завідувач кафедри ФБСС _____ Ніла ХРУЩ
Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

_____ 2023 р.

Хмельницький 2023

Зміст

	С.
Вступ	5
1 Теоретико-методичні засади управління депозитною політикою банків	8
1.1 Економічна сутність депозитної політики та особливості її проведення	8
1.2 Загальна характеристика банківських депозитів та зарубіжний досвід управління ними	25
2 Аналітичні основи управління депозитною політикою банківських установ	40
2.1 Аналіз сучасного стану депозитної політики банків України за 2020-2022 роки	40
2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки	52
3 Напрями вдосконалення управління депозитною політикою банку за матеріалами АТ КБ «ПриватБанк»	62
Висновки	73
Список використаних джерел	77
Додатки	83

Вступ

Сьогодні приділяється все більше уваги аналізу депозитної політики банків – найголовніших учасників фінансового ринку держави. Залучення коштів від фізичних та юридичних осіб на внутрішньому ринку країни є найбільшим і основним джерелом фінансових ресурсів в системі банків. Як показує практика, міжбанківські кредити та зовнішнє фінансування не дають стільки ресурсів банкам, як депозити. До того ж, обсяги акціонерних капіталів поступаються надходженнями від провадження депозитних операцій.

Банки є публічними і соціальними установами, які займають важливе значення для народу в цілому. Більше того, метою банківських установ є отримання максимального фінансового результату, який досягається шляхом формування ресурсної бази банків, оптимізації їх складу та вибору стратегії управління ними.

Потреба в дослідженні та удосконаленні депозитної політики банку в сучасних економічних умовах набуває своєї актуальності, не дивлячись на наявність ряду робіт з даної теми. Значний внесок у дослідженні депозитної діяльності банків зробили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як Андрушків Т., Бобиль В., Корніленко М., Риков С., Айленбергер Г., Еллер Р., Роуз П., Сінкі Дж, Васюренко О., Дзюблук О., Герасимович А., Гриценко О., Заруба О., Кириченко А., Колеснікова В., Коха Т., Кроливецька Л., Мороз А., Примостка Л., Смовженко Т. та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій щодо особливостей депозитної політики банківської діяльності в Україні. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи, нами визначено основні завдання:

- визначити роль банківських установ в системі депозитних правовідносин;
- вивчити класифікацію депозитів банку;
- проаналізувати депозитні послуги банку;
- здійснити аналіз сучасного стану депозитної діяльності вітчизняних банків та АТ КБ «ПриватБанк»;
- дослідити зарубіжний досвід щодо здійснення депозитної банківської діяльності та можливості його застосування в Україні;
- окреслити основні шляхи вдосконалення системи залучення депозитів для українських банківських установ.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є депозитна політика банківської установи. Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти та практичні рекомендації покращення депозитної політики банками.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи використовувались два методи наукового пізнання: емпіричний і теоретичний. Емпіричний рівень характеризується збором фактів (для аналізу депозитної системи українських банків), узагальнення (для розкриття теоретичних аспектів депозитного портфеля фінансової установи), характеристикою досліджуваної інформації (в процесі аналізу фінансової та господарської діяльності банків), систематизації та класифікації. А на теоретичному рівні притаманні панування понять, теорій, принципів, законів, наукових узагальнень та підсумків (для формулювання шляхів покращення процесу управління депозитним портфелем банківської установи). Теоретичний аспект пізнання віддзеркалює предмети, характеристики і взаємозв'язки з точки зору закономірностей, які були визначені шляхом раціональної обробки емпіричних даних.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційні статистичні матеріали Національного банку України, наукові праці українських та зарубіжних вчених з питань

депозитної політики українських та іноземних банків, інформаційні ресурси мережі Інтернет, фінансова звітність АТ КБ «ПриватБанк».

Наукова новизна одержаних результатів полягає в посиленні теоретичних засад та практичних принципів менеджменту у процесі управління депозитним портфелем банків в умовах економічної невизначеності:

– отримано подальший розвиток визначення поняття депозитної політики, яке пропонується розглядати, як план дій банківської установи, щодо залучення коштів фізичних і юридичних осіб із подальшим поверненням в майбутньому (с. 9);

– вдосконалено організаційно-практичний механізм управління депозитним портфелем банківської установи, який полегшує і систематизує роботу банку та клієнтів. Зокрема, це розширення системи лояльності у такий надскладний період для країни, а саме привілеї для клієнтів, які довгий час користуються депозитними послугами банку (с. 69-70).

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи доповідалися на комунікативному заході – IV Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України» (16 листопада 2023 р., м. Хмельницький).

Публікації. Головні теоретичні та практичні аспекти роботи було відображено в науковій праці обсягом 0,14 друкованих аркушів [14, с. 46].

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи – 75 сторінок друкованого тексту. Робота містить 16 таблиць, 26 рисунків та 7 додатків. Список використаних джерел складається із 45 найменувань.

1 Теоретико-методичні засади управління депозитною політикою банків

1.1 Економічна сутність депозитної політики та особливості її проведення

Відповідно до чинного законодавства, яке регулює банківську діяльність [27], банківською установою є юридична особа, яка діє на підставі ліцензії, виданої Національним банком України та має право здійснювати банківські операції. До цих операцій відноситься: надання кредитів, супровід і відкриття банківських рахунків, розміщення оборотних коштів клієнтів, розрахунково-касове обслуговування та решта послуг, не заборонених законодавством. Кожній банківській установі присвоюється номер у Державному реєстрі банків, до якого вносять інформацію про банк.

Як зазначалось вище, депозитна політика займає важливе місце в основній діяльності банківської установи. Головна частина пасивів банку припадає на депозитну діяльність. У процесі надання депозитних операцій, оборотні кошти, які заохочуються банками забезпечують середньо- та короткострокове кредитування фізичних осіб, а втім і суб'єктів господарювання.

Таким чином, основним показником визнання банківської установи іншими учасниками фінансових правовідносин є оцінка ефективності депозитної політики банку.

Розглянемо суб'єктів депозитної політики банківських установ (рисунок 1.1).

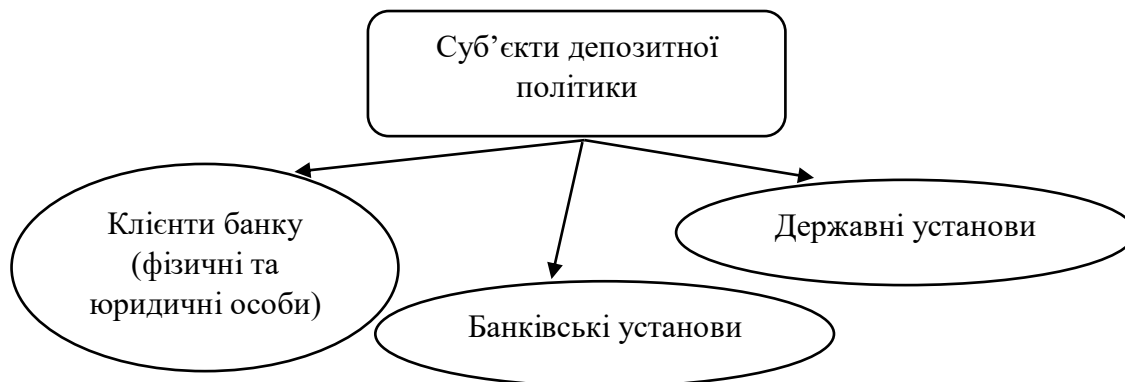

Рисунок 1.1 – Суб'єкти депозитної політики банківських установ

Джерело: складено автором на основі [22]

Варто розглянути і надати визначення поняттю «депозит», щоб більше розкрити головні особливості депозитної політики банків. Відповідно до положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій» під вкладом (депозитом) розуміють: «грошові кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті, або банківські метали, які банк прийняв від вкладника, або, які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору» [28].

Задля дослідження точки зору депозитної політики банку, важливо надати визначення терміну «депозитна політика банківської установи».

Проаналізувавши праці наших та іноземних дослідників на цю тему, з'ясувалося, що трактування поняття «депозитна політика банківської установи» різниться як у вітчизняній, так і в іноземній літературі. Тому виникає потреба в систематизації та послідовному узагальненні цього визначення.

Так, Насирова А. П. під «депозитною політикою банку» розуміє «певну систему заходів, направлених банківською установою на залучення вільних

грошових ресурсів фізичних та юридичних осіб з подальшим їх розміщенням на взаємовигідній основі» [18, с.508].

У роботах Горбатенко М. М. можна знайти наступне трактування: «депозитна політика банківської установи – це політика банку щодо управління відсотковими ставками» [7, с.5]. Відповідно до цього, діяльність банку по відношенню до депозитів зобов'язана передбачати мінімізацію ризиків шляхом варіювання депозитного портфелю, гарантування належного рівня ліквідності, утворення загальної ефективної сукупності методів щодо керування власними пасивами.

На думку Кириленко В. М.: «депозитна політика являє собою концепцію організації депозитних відносин, постановку завдань в області залучення ресурсів, а також проведення практичних заходів для її реалізації» [12].

Відповідно до Економічної енциклопедії, «депозитна політика банку – це комплекс конкретних правил, задач, дій та заходів, які пов'язані з залученням грошових ресурсів та які реалізуються в рамках відносин, пов'язаних з розміщенням вкладів, з метою задоволення потреб банківської установи у підвищенні ліквідності» [19].

Решта підручників з досліджуваної теми вітчизняних та іноземних авторів трактують поняття «депозитна політика банківської установи» як:

– «сукупність заходів щодо створення комплексу депозитних послуг, які матимуть високу якість, а також формування таких форм і методів залучення грошових ресурсів, які забезпечать стабільність та надійність депозитної бази, конкурентні переваги банківської установи на фінансовому ринку в цілому» [35, с.2];

– «сукупність цільових напрямків депозитної діяльності банківської установи, які визначають види, умови, обсяги та структуру депозитних операцій комерційного банку, його поведінку під впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення, що підпорядковується загальним вимогам щодо

банківської діяльності, тобто забезпечується оптимальне співвідношення доходності, ліквідності й ризику» [16, с.81].

Отже, згідно різних трактувань, узагальнимо поняття «деPOSITна політика банку» (рисунок 1.2).

Підсумовуючи вищевикладене, сформовано власне визначення поняття: депозитна політика банку – це план дій банку щодо залучення коштів фізичних і юридичних осіб із подальшим поверненням в майбутньому.

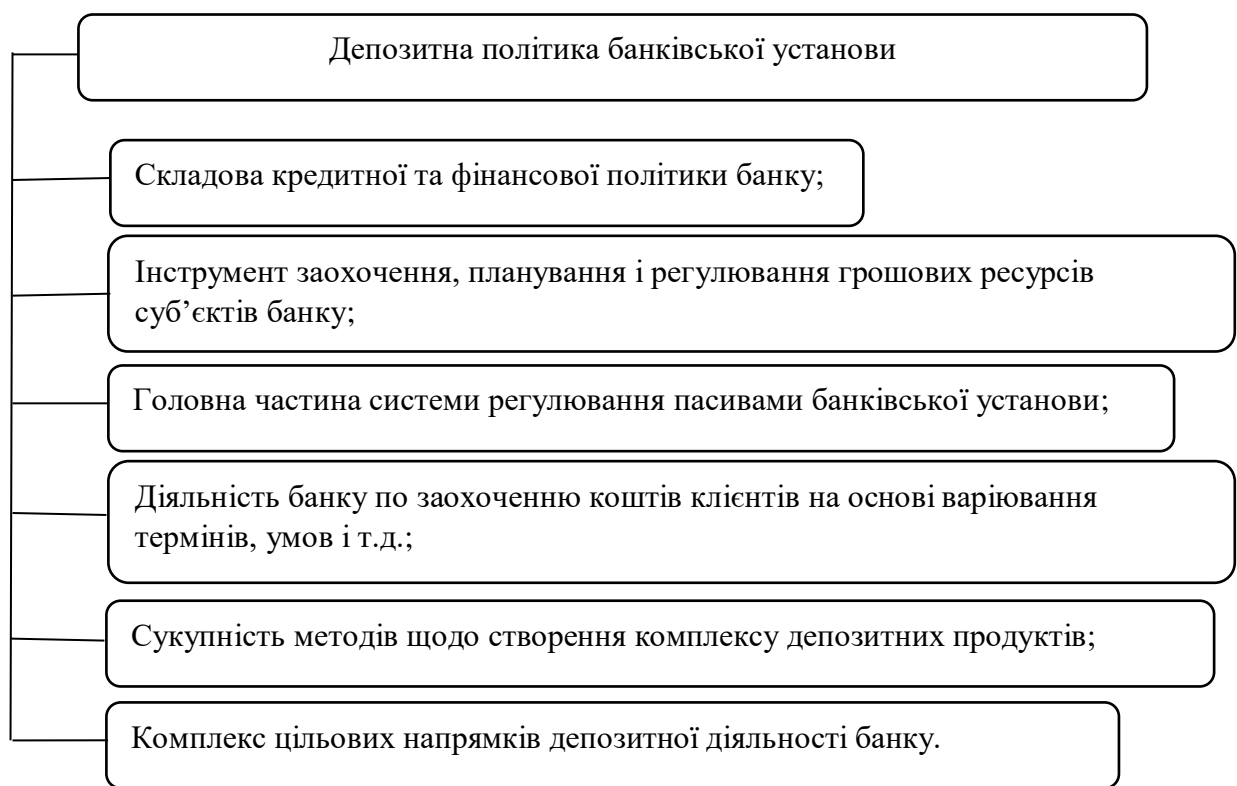

Рисунок 1.2 – Узагальнення поняття «деPOSITна політика банку»

Джерело: складено автором на основі дослідження

Отже, дослідивши економічну сутність терміну «деPOSITна політика банку» та надавши тлумачення самому терміну «деPOSIT», пропонується розглянути особливості проведення депозитної політики банками.

Однією із головних функцій банківської установи є проведення депозитної політики, а ключову область нормативної бази становлять

інтереси вкладників. Функції депозитної політики банку зображені на рисунку 1.3.

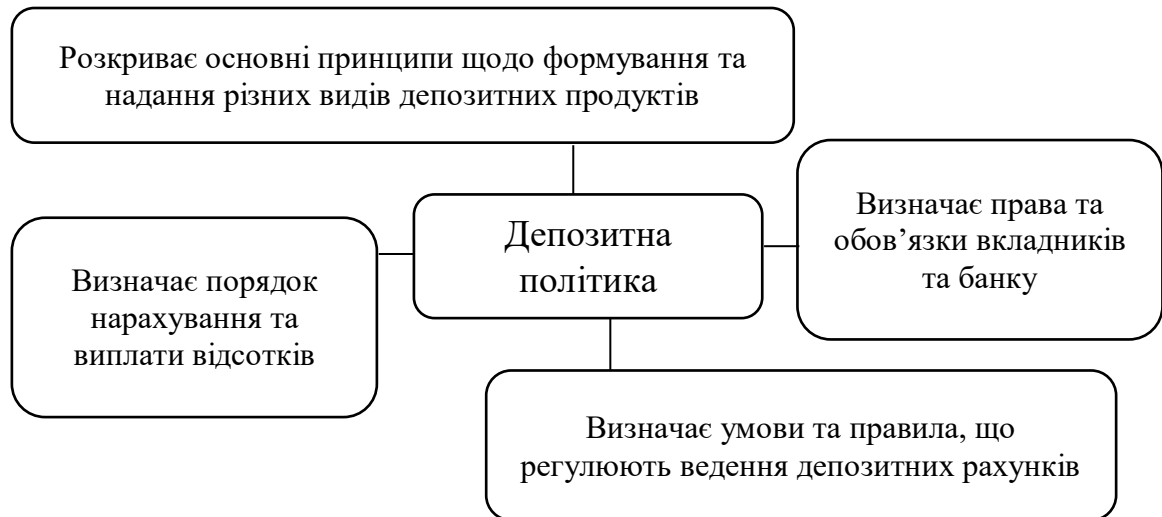

Рисунок 1.3 – Функції депозитної політики банку

Джерело: складено автором на основі дослідження

Таким чином, покроково вивчимо окремо кожний з аспектів управління депозитної політики банківської установи. Як відомо, депозитна політика регулюється Податковим та Цивільним кодексом, а також численними законами, нормативно-правовими актами та внутрішніми положеннями самого банку:

- ЗУ «Про банки і банківську діяльність»;
- ЗУ «Про Національний банк України»;
- ЗУ «Про страхування»;
- ЗУ «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»;
- ЗУ «Про захист персональних даних».

Варто звернути увагу, що існує ряд інструкцій і положень, затверджених Національним банком України, які регулюють депозитні операції банків. До них відносяться:

- Положення «Про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій»;
- Інструкція «З бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України»;
- Інструкція «Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів».

Для ознайомлення з основними аспектами впровадження депозитної політики та розкриття ключових інструментів її здійснення банками України, давайте спочатку розглянемо положення Національного банку України «Про порядок виконання вкладних (депозитних) операцій» [28].

Згідно правил, банк відкриває два основних види депозитних рахунків – рахунок на вимогу та строковий депозит для юридичних або фізичних осіб.

Кожний банк індивідуально встановлює розмір відсоткових ставок. Також використовує при цьому індикативні розміри, які, у свою чергу, визначаються Національним банком України з розглядом на фінансово-економічну ситуацію грошово-кредитного ринку країни. Виплата відсотків відбувається згідно з умовами депозитного договору в тій валюті, в якій відкрито рахунок, або в банківських металах (якщо вкладник відкрив депозит у золоті, сріблі тощо). Початок нарахування відсотків відбувається наступного дня після відкриття рахунку, а закінчується у день перед поверненням коштів клієнту.

У відповідності до вказаного, утворення депозитного рахунку включає в себе обов'язок укладення депозитного договору. В наш час такий документ може мати електронну форму.

Структура депозитного договору зображена на рисунку 1.4.

Необхідно зазначити, що в депозитному договорі обов'язково фіксується ще інформація щодо можливості пролонгації строку, наявних пільг, обмежень, правила дострокового припинення дії договору, а також

порядок здійснення конвертації (у разі заключення мультивалютного депозитного договору).

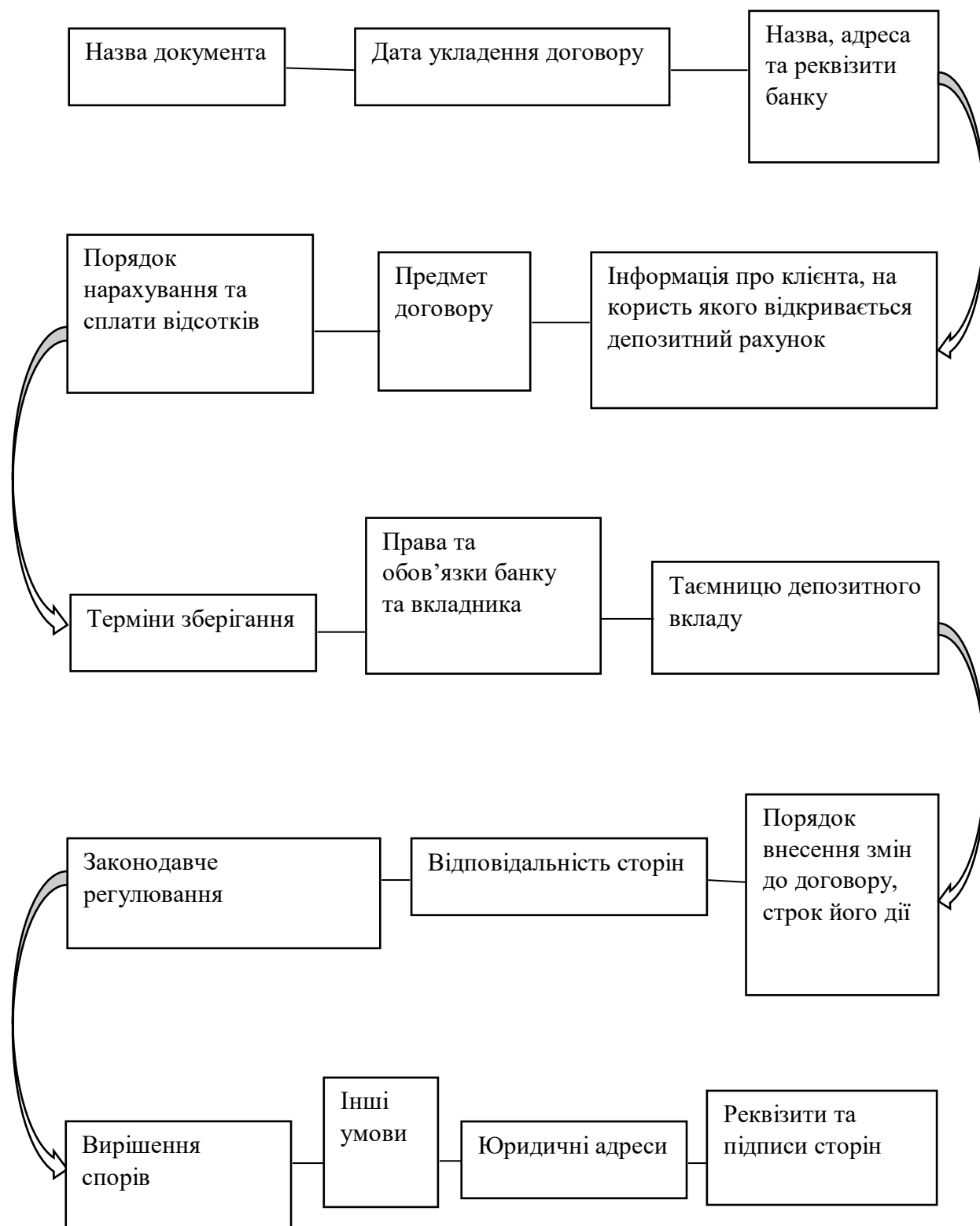

Рисунок 1.4 – Структура депозитного договору

Джерело: складено автором на основі дослідження

Згідно законодавства, депозитний договір складається у двох екземплярах. Один залишається в банку, а інший видається клієнту, на чий рахунок було відкрито депозит.

Таким чином, банківські установи відкривають депозитні рахунки для фізичних, юридичних осіб або ще на користь третьої сторони.

Однак відмінність у відкритті депозитного рахунку на користь третьої особи ґрунтується на тому, що ця особа отримує права вкладника після того, як зробить першу вимогу до банку, де відкритий рахунок на її ім'я, або висловить намір скористатися вкладницькими правами іншим способом.

Слід також зазначити, що протягом чинності депозитного договору банк не може самостійно вносити зміни до будь-яких умов угоди, включаючи відсоткову ставку, без згоди вкладника. Винятком є ситуації, що передбачені чинним законодавством.

Для того, щоб банк міг відкрити депозитний рахунок для фізичних/юридичних осіб, необхідно провести ідентифікацію. Тобто, щоб уникнути встановлення депозитних відносин із підприємствами-оболонками (які не мають представництва та не офіційно зареєстровані), банком висунуті обов'язкові процедури ідентифікації та верифікації клієнта. Тому, для проведення цього процесу банк повинен отримати відомості про юридичну особу, а саме Виписку з Єдиного державного реєстру юридичних осіб чи фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, у тому числі й установчі документи клієнта. Одержання цих даних здійснюється через їхній пошук за кодом доступу, при цьому доступ до установчих документів надається безоплатно.

Саме в Інструкції «Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків-резидентів і нерезидентів» описано основну процедуру ідентифікації та верифікації клієнтів банку [11].

Таким чином, необхідно надати в банк визначений набір документів через уповноважену особу, яка виступає представником юридичної особи-нерезидента для укладання депозитного договору.

Проте, спершу уповноважена особа повинна підтвердити свою особистість із пред'явленням паспортних даних або ж іншого підтверджуючого документу. У випадку, якщо фізична особа-резидент виступає представником зазначених юридичних осіб, вона повинна, крім вказаних документів, представити банківській установі картку фізичної особи-платника податків, що підтверджує її внесення до Державного реєстру платників податків.

Розглянемо більш детально перелік основних документів для відкриття депозитного рахунку нерезиденту та представнику юридичної особи (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1 – Основні документи для відкриття депозитного рахунку

Для юридичної особи-нерезиденту необхідні такі документи:	Для представника юридичної особи необхідні такі документи:
<ul style="list-style-type: none"> - копія витягу з реєстру/реєстраційного посвідчення місцевого органу влади іноземної держави про реєстрацію юридичної особи - нерезидента; - копія доручення на ім'я особи, яка має право відкривати рахунок та документа, що підтверджує повноваження особи, яка має право відкривати рахунок без доручення. 	<ul style="list-style-type: none"> - копія витягу з реєстру; - копія свідоцтва про реєстрацію представництва юридичної особи- нерезидента в уповноваженому органі виконавчої влади України; - копія доручення на виконання тою чи іншою особою представницьких функцій в Україні; - копія документа - доказ про взяття на облік у відповідному контролюючому органі як платника єдиного внеску (лише для представника, який користується найманою працею та виступає платником єдиного внеску, згідно українського законодавства).

Джерело: розроблено автором на основі [11].

Докладний перелік документів доступний для ознайомлення у третьому розділі цієї Інструкції.

Далі, відкриття депозиту відбувається на основі укладення договору банківського вкладу та подання клопотання юридичної особи, у разі якщо вказані юридичні особи вже мають рахунок у банку та пройшли ідентифікацію та верифікацію.

Як і писалось вище, для відкриття депозитного рахунку фізичній особі необхідно посвідчити відповідними документами свою особу, або надати Виписку з Державного реєстру (для резидентів). Клієнт обов'язково має повідомити банк письмово про те, що він займається підприємницькою чи незалежною професійною діяльністю. Тоді банківська установа одразу видає документ-підтвердження укладання договору фізичній особі, після внесення або перерахунку на депозитний рахунок коштів цієї особи.

Для відкриття депозиту достатньо пред'явити посвідчуючий документ, у разі, якщо фізична особа вже має рахунок у банку і пройшла процедуру ідентифікації. Дане відкриття депозитного рахунку відбудеться на підставі укладення договору банківського вкладу.

Представники неповнолітньої особи можуть звернутися до банку для відкриття депозиту на користь такої особи і управляти коштами, внесеними на цей рахунок. Варто зазначити, що процедура відкриття депозиту для неповнолітньої особи відповідає вимогам, які ставляться до звичайної фізичної особи, і відзначається можливістю самостійного розпорядження внесеними коштами.

Також, шляхом укладення договору банківського вкладу фізична особа може відкрити депозит на ім'я іншої особи. Для цього необхідно пред'явити ідентифікаційний документ та документ про реєстрацію на сайті Міністерства юстиції. За допомогою довіреності може здійснюватись відкриття депозиту на ім'я іншої фізичної особи. У цьому випадку особа, якій довірено ці повноваження, повинна пред'явити вказані документи, а також довіреність або її копію. Довіреність повинна містити інформацію, яка дозволить банку ідентифікувати особу, на чие ім'я відкривається рахунок. У разі відсутності необхідної інформації в довіреності, вона повинна бути доповнена документом про реєстрацію цієї особи в Державному реєстрі.

Слід також зазначити, коли клієнт вперше використовує кошти з депозитного рахунку в банку, він повинен пред'явити паспорт або інший документ, що підтверджує особу, а також картку платника податків.

Також, щоб відкрити рахунок інвестору, банк вимагає при цьому такі документи: документ, який засвідчує особу, документи, які підтверджують його повноваження, а також документ про реєстрацію в Державному реєстрі (у разі резидентства). До того ж, крім цих документів, інвестор повинен подати інші документи або їх копії, які визначаються VII розділом Інструкції. Цей перелік включає документи, необхідні для відкриття поточного рахунку за угодою про розподіл продукції, за винятком заяви про відкриття поточного рахунку [11].

Однак, банк може відкрити для нього депозитний рахунок на підставі укладення договору банківського вкладу у випадку, якщо інвестор вже користується рахунком у банку згідно з угодою про розподіл продукції.

Важливо відзначити, що банки також можуть відкривати пенсійні депозитні рахунки для фізичних осіб, проте лише в межах суми, яка визначається для компенсації вкладів Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, відповідно до чинного законодавства України.

Щодо укладення строкового вкладу, банк припиняє дію депозитного рахунку клієнта після завершення строку зберігання та повертає кошти. Також банк закриває рахунок після повернення коштів вкладникові, у випадку відкриття депозиту на вимогу.

Існують випадки, коли клієнт бажає передчасно розірвати договір або повернути частину вкладу. Тоді він має надати банку письмове повідомлення, в якому повинен вказати дату та номер депозитного договору, суму або частину вкладу і зазначити дату, до якої бажає отримати дані кошти.

Згідно положень банку, дане повідомлення повинне надходити до банку у двох примірниках не пізніше, ніж за два робочі дні до дати видачі готівки, вказаної у заяві. До того ж, згідно умов та специфіки роботи банку, один екземпляр заяви повертається клієнту після підпису, а інший залишається банку та зберігається у справі з юридичного оформлення рахунку.

Детально розглянемо елементи депозитної політики банку (рисунок 1.5).

Аби банк досягав успіхів у депозитній політиці, необхідно дотримуватись головних моделей ціноутворення:

1. Якщо банк прагне вступити на ринок, він може пропонувати клієнтам збільшені відсоткові ставки на депозитні продукти або зменшувати розміри комісій до мінімуму. Це сприяє підвищенню конкурентоспроможності банківської установи.

2. Якщо банк формує відсоткові ставки, керуючись мінімальним залишком на депозитному рахунку, він використовує умовне ціноутворення.

3. Якщо банк спрямований на привертання клієнтів VIP-класу, він створює ціноутворення, спрямоване на залучення максимальної кількості представників цього класу.

4. Якщо банк спрямований на утримання своїх найкращих клієнтів, які використовують різні послуги установи, він розробляє модель ціноутворення, що передбачає, що такі клієнти одержують депозитні продукти за більш високими процентними ставками та меншою комісією.

5. Забезпечення ефективного контролю за реалізацією депозитної політики передбачає визначення зон відповідальності, створення взаємозв'язку між структурованими підрозділами банку і окремими працівниками для продуктивного обміну інформацією і подібні заходи.

Таким чином, дотримуючись даних моделей депозитної політики, банківська установа стане найбільш конкурентоспроможною на фінансовому ринку.

Більше того, варто зазначити і віднести ще закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» і закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», так як у сучасних умовах сьогодення депозитний рахунок укладається і може бути відкритий різними способами. Тобто, мається на увазі, що із його відкриттям можливо отримати депозитний договір із виданням ощадного сертифікату, а це вважається цінним папером.

Оскільки, зазвичай, більшість клієнтів мають можливість заключати депозитні договори або договори із отриманням ощадної книжки.

Рисунок 1.5 – Об’єкти депозитної політики

Джерело: складено автором на основі дослідження

До головних об’єктів депозитної політики, в своєму порядку, відносять депозитні продукти, які надає банк, притому ще додаткові послуги, націлені на підвищення привабливості депозитних продуктів (рисунок 1.6).

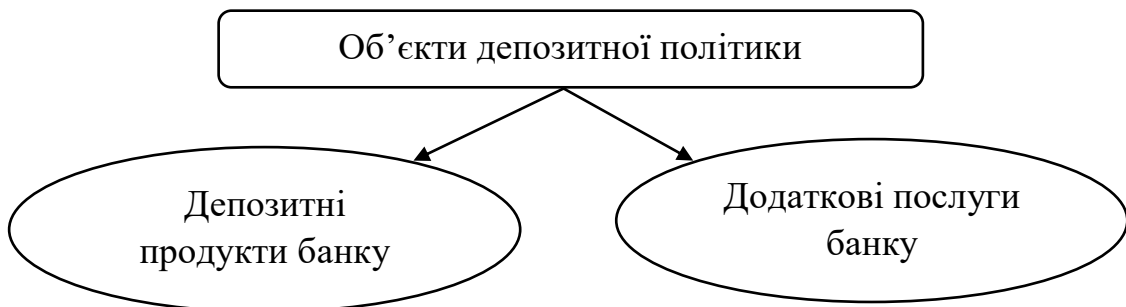

Рисунок 1.6 – Об’єкти депозитної політики

Джерело: складено автором на основі дослідження

Ознайомимося із головними етапами розробки та впровадження депозитної політики в банку (рисунок 1.7).

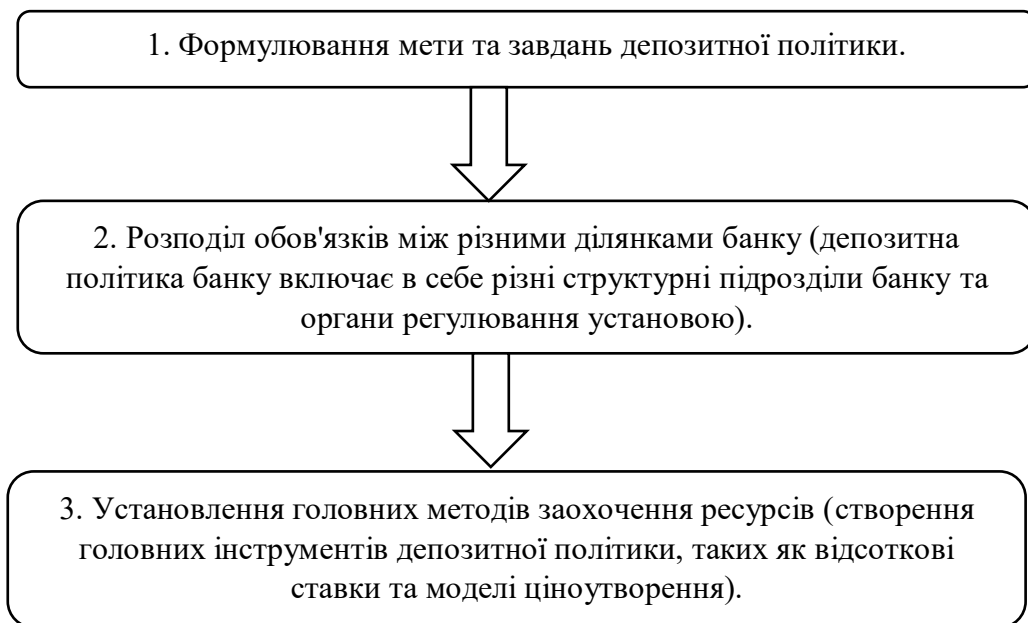

Рисунок 1.7 – Етапи розробки та впровадження депозитної політики в банку

Джерело: складено автором на основі дослідження

Також існують принципи депозитної політики, які банк має дотримуватись (рисунок 1.8). Розглянемо кожний принцип детальніше.

Принцип наукової обґрунтованості заключається у тому, що депозитна політика банківської діяльності формується на основі загальноприйнятих наукових методів та підходів, враховуючи також дію економічного законодавства в контексті конкретної банківської установи.

Із принципом цілісності депозитна політика банку повинна взаємодіяти з іншими видами банківської політики, оскільки всі вони становлять єдину систему, і заходи, вжиті в рамках однієї політики, можуть впливати на інші.

Наступним важливим принципом є принцип комплексного підходу. З його допомогою банк гарантує надання депозитних послуг, які враховують уподобання та потреби клієнтів, реалізуючи при цьому депозитну політику установи.

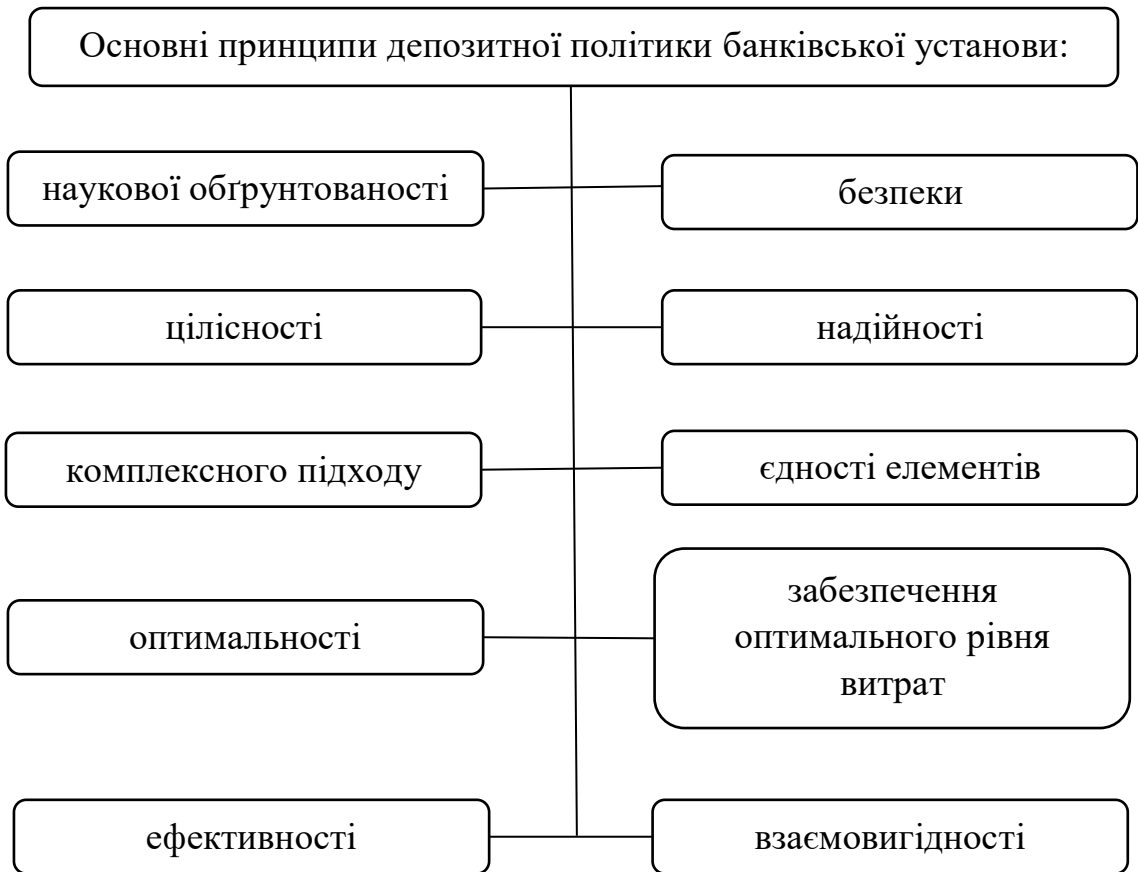

Рисунок 1.8 – Основні принципи депозитної політики банківської установи

Джерело: складено автором на основі дослідження

За допомогою принципу оптимальності формується депозитний портфель, що відповідає оптимальним параметрам.

Необхідно також зазначити, що депозитна політика має сприяти ефективному функціонуванню та збільшенню прибутковості банківської установи. Саме це трактує принцип ефективності.

Наступними принципами є забезпечення безпеки та надійності. У першому випадку, депозитні транзакції захищені від несанкціонованого доступу до їх вмісту, що гарантує дотримання банківської конфіденційності та збереження банківської таємниці. А у другому випадку, має гарантуватись захист споживачів банку у випадку виникнення складних економічних обставин.

Варто зазначити, що елементи депозитної політики є взаємопов'язані та взаємодіючі. Тому принцип єдності утворює систему, де кожен елемент залежить від іншого та не може вважатись повноцінним без іншого.

Заслуговує на увагу також принцип оптимального рівня витрат. З його допомогою розробляється цінова політика, яка відповідає ринковій актуальній ситуації щодо депозитних продуктів. Також вона сприяє зниженню очікуваних витрат, одночасно збільшуючи доходність депозитної політики.

До того ж, депозитна політика банку має бути вигідною для обох сторін фінансового ринку. Тобто, мають враховуватись інтереси як самого банку, так і його клієнтів. Тому метою даного принципу є максимальне заохочення потенційних вкладників та зменшення кількості існуючих вже клієнтів.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що заохочення достатнього обсягу фінансових ресурсів при мінімізації витрат і ефективному розміщенні залучених коштів з урахуванням належного рівня ліквідності, ризику, прибутковості та надійності є основною ціллю проведення депозитної політики.

На основі проведеного аналізу, для досягнення цілі, дотримуючись вищезазначених принципів, банк має ставити та вирішувати завдання, які є індивідуальні, в залежності від фази розвитку банківської установи (проникнення на ринок, розширення асортименту, підтримка існуючої депозитної політики і т. д.) (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 – Головні завдання банківської установи в сфері депозитної політики

Головні завдання банківської установи:
1
- створення найкращих умов для реалізації ефективної депозитної стратегії;
- забезпечення належного рівня ліквідності та прибутковості фінансової установи;
- зниження витрат до мінімуму;

Кінець таблиці 1.2

1
- мінімізація необоротних коштів на депозитних рахунках;
- покращення депозитних продуктів та їх розробка відповідно до потреб та можливостей вкладників;
- швидка адаптація та реагування на зміни в ринковому середовищі;
- заохочення клієнтів за допомогою конструктивної та якісної маркетингової діяльності.

Джерело: складено автором на основі дослідження

Таким чином, прибутковість і конкурентоспроможність становить основу успішної та прогресивної депозитної політики. Тому вона має адаптовуватись до змін у ринковому середовищі, враховувати потреби клієнтів, забезпечувати високий рівень обслуговування та розумно встановлювати відсоткові ставки.

1.2 Загальна характеристика банківських депозитів та зарубіжний досвід управління ними

У сучасних трансформаційних умовах фінансові установи негайно потребують розвивати та впроваджувати нові стратегії та методи для стабілізації формування ресурсів і залучення депозитів. Тому необхідною є ефективність використання ресурсів для вдосконалення фінансового стану та досягнення поставлених цілей банком.

Спершу, для оцінки результативності впровадження будь-якого фінансового інструменту, необхідно ознайомитись із депозитними продуктами банку, а саме їхню детальну класифікацію.

Упорядкований розподіл на типи або категорії досліджуваних об'єктів репрезентує класифікація. До того ж, як вже зазначалося вище, однією із ключових функцій банку в наш час є саме залучення і використання депозитів.

Висвітлюються різноманітні підходи до класифікації банківських депозитів у багатьох текстах, статтях, які присвячені дослідженню даної теми (таблиця 1.3).

Тому, підсумувавши їх всіх разом, зробили висновок, що депозити банківських установ класифікують за строками, користувачами, ознакою резидентності, економічним змістом, способом виникнення, залежно від методу нарахування відсотків, за ступенем ліквідності, формою вилучення коштів, наявними обмеженнями та режимом використання. Більше того, додатково вчені розподіляють банківські депозити в залежності від валюти, мети вкладення коштів, наявності пільг і інших факторів.

Відповідно за строками депозити поділяють на поточні (депозити до запитання) та строкові. Тож розглянемо детальніше кожного.

Згідно термінів науки, вираз «поточний депозит» описує депозит у банківській установі, який не має визначеного строку збереження. Цей вид

депозиту дозволяє клієнтам додатково вносити кошти на рахунок і вилучати їх за власним бажанням в будь-який час. Також він передбачає щомісячне нарахування та виплату відсотків не пізніше останнього робочого дня місяця. Для банківської установи поточні депозити є найбільш економічними в обслуговуванні, оскільки нараховані на них відсотки є невеликими.

Таблиця 1.3 – Класифікація видів депозитів

Ознака класифікації	Види депозитів
1	2
За економічним змістом:	– активні; – пасивні.
За строком користування:	– депозити до запитання (на вимогу); – строкові депозити.
За валютою, в якій номінований депозит:	– в національній валюті; – в іноземній валюті.
За категоріями вкладників:	– депозити банків; – за рахунок бюджетних коштів; – юридичних осіб; – фізичних осіб.
За формою визначення власника:	– іменні; – депозити на пред'явника.
За резидентністю:	– резидентів; – нерезидентів.
За цільовим призначенням:	– дохідні; – гарантійні.
За способом юридичного оформлення зобов'язань за депозитом:	– оформлені угодою; – з наданням ощадної книжки; – з наданням депозитного сертифіката
За формою вилучення депозиту та нарахування процентів:	– безумовні; – умовні.
За режимом функціонування:	– з правом поповнення; – без права поповнення.
За методом нарахування відсотків:	– з фіксованою процентною ставкою; – з плаваючою процентною ставкою – за якими нараховуються «прості» проценти; – за якими нараховуються «складні» проценти.
За терміном нарахування відсотків:	– зі щомісячним нарахуванням процентів; – зі щоквартальним нарахуванням процентів; – зі щорічним нарахуванням процентів; – «авансові депозити».

Джерело: [3].

В свою чергу, строковий депозит визначається конкретним періодом збереження. Згідно депозитного договору здійснюється нарахування відсотків належно до процентної ставки. Існують різні варіанти строкових депозитів, такі як можливість збагачення чи відсутність такої можливості (заощаджувальні строкові депозити), капіталізація нарахованих відсотків чи їх щомісячна виплата, а також можливість зняття коштів. Депозити можуть бути в гривні або в інших валютах.

Таким чином, строкові депозити, на відміну від депозитів до запитання, характеризуються вищою дохідністю. Однак, існують певні обмеження щодо зняття частини коштів з рахунку та певною мірою його поповнення. Тому, на розмір відсоткової ставки впливають саме ці обмеження.

Також строкові депозити класифікують за строками, які вчені розділяють так:

- короткострокові (до року);
- довгострокові (понад один рік);
- ультрастрокові (на вкрай обмежений період часу, наприклад, овернайт) [2, с.80].

Наступним класифікатором виступають депозити залежно від споживачів: депозити інших банків, фізичних осіб, юридичних осіб та депозити за рахунок бюджетних коштів. [24, с.33].

Як вже зазначалось раніше, існують депозити резидентів та нерезидентів, які класифікуються за ознакою резидентності.

Також, виділяють активні та пасивні депозити за економічним змістом.

Активні депозити окреслюють непостійні вільні грошові кошти банку. Розміщуються вони відповідно на депозитних рахунках інших кредитних організацій. Зазвичай використовують рахунок НОСТРО для розміщення оборотних коштів в іншій банківській установі задля збереження коштів і проведення міжбанківських операцій. Натомість як рахунок ЛОРО, вказує на кореспондентський рахунок, який дана банківська установа відкриває в іншому банку.

Неприйнятне зняття коштів до завершення строку, узгодженого у депозитному договорі, розсудлива оптимізація розподілу фінансових ресурсів у страхових компаніях – все це властиво міжбанківським депозитам. До того ж, вони виступають засобом встановлення стійких кореспондентських зв'язків між банками.

Розглянемо детальніше, що ж таке кореспондентські відносини. Це договірні відносини, метою яких є проведення платіжних та розрахункових операцій між банками. До них відносяться такі послуги:

- видання кредитів банкам-кореспондентам, що перевищують ліміти, встановлені для окремих банків;
- консультації щодо ефективного управління інвестиційним портфелем;
- зберігання, підвищення ефективності керування цінних паперів, а також аналіз оптимальних витрат на їх купівлю [9].

Перейдемо до пасивних депозитів, які розміщені саме у банківській установі і є тимчасово вільними грошовими коштами усіх клієнтів. Тобто, за пасивними депозитами банк несе витрати, а саме це виплата відсотків вкладникам, тим самим як на активних депозитах банк заробляє.

Також розрізняють первинні та похідні депозити за способом їх виникнення. Перші відзначаються прямим внесенням коштів на рахунок клієнта банку, тоді як другі – пов'язані із самостійним створенням банком, шляхом надання позик, емісії депозитних та ощадних сертифікатів та інших належних цінних паперів і т. д.

Переглянемо базові формули, які повсякденно використовуються для нарахування простих та складних відсотків.

Таким чином, фінансистами використовується така класична формула для нарахування простих відсотків (формула 1.1):

$$S_n = S_0 * (1 + r * n), \quad (1.1)$$

Де, S_n – сума, яку необхідно повернути вкладникові в кінці періоду;

S_0 – сума, яка вкладається на початку періоду;

r – процентна ставка;

n – кількість періодів.

Також, варто використовувати чергову формулу для розрахунку складних відсотків (формула 1.2):

$$S_n = S_0 \cdot (1+r)^n, \quad (1.2)$$

Де, S_n – сума, яку необхідно повернути вкладникові в кінці періоду;

S_0 – сума, яка вкладається на початку періоду;

r – процентна ставка;

n – кількість періодів.

Варто зазначити, що існує періодичність нарахувань відсотків за депозитами такі як раз на місяць, раз на квартал, раз на рік та авансом.

Для клієнтів важливо, як розподіляються депозитні продукти за рівнем ліквідності, що визначається доступністю вільного використання грошових ресурсів, а також мірою цієї можливості. У банківській практиці це виражається у розподілі депозитів на ті, що мають низький рівень ліквідності (депозити до запитання), та ті, що мають високий рівень ліквідності (строкові депозити).

Класифікують строкові, безстрокові та умовні депозити за формою вилучення коштів. У першому випадку, кошти можна вилучити після завершення терміну, визначеного угодою. У другому випадку, кошти можна вилучити за першим запитанням вкладника. А умовні депозити визначаються наявністю конкретних умов для вилучення коштів.

Українські банки дозволяють відкривати депозитні рахунки в національній валюті або в одній з зарубіжних валют. Вибір доступних валют є унікальним для кожного банку, проте найпоширенішими опціями є депозити в американських доларах, євро або швейцарських франках.

Відсоткові ставки за депозитами у зарубіжній валюті значно нижчі, ніж за депозитами в гривнях. До прикладу, ставка за доларовий депозит в Україні в 2022 році становить приблизно від 0,01% на рік до 3,1-4,0%, залежно від банку [8].

На сьогодні користуються великою популярністю депозити оформлені на довгостроковий період залежно від мети залучення коштів. Серед них: депозити, призначені для дитини до його/її досягнення повноліття, для придбання певного об'єкта, для сплати навчання та для сплати туристичних послуг.

Важливо відзначити, що певні депозитні продукти можуть мати деякі переваги, тоді як інші можуть бути лишені таких переваг. Це обумовлено можливістю надання більш вигідного депозитного продукту постійним клієнтам з надійною репутацією або тим клієнтам, на яких банк розраховує. У таких випадках можуть бути надані вигідніші відсоткові ставки та зняті обмеження. Простим клієнтам, з іншого боку, депозитний продукт буде наданий без додаткових пільг.

Не можна пройти повз міжнародного досвіду класифікації депозитів, а саме банків Європи та Азії. Так, банківські депозитні рахунки можуть бути класифіковані наступним чином: ощадний, поточний, фіксований та повторюваний (рисунок 1.9). Давайте розглянемо все це детально [46].

Ощадний рахунок (savings bank account) – це тип рахунку для людей, які мають певний дохід і прагнуть заощадити гроші. Наприклад, люди, які отримують зарплату або люди, які працюють як робітники. Даний тип рахунку може бути відкритий з мінімальним початковим депозитом, який варіюється від банку до банку. Гроші можуть бути депоновані в будь-який час на цьому рахунку.

До того ж, зняття коштів може бути здійснено або шляхом видачі чека, або за допомогою банківської картки. Однак, банки накладають певні обмеження на кількість зняття з цього рахунку. Процентна ставка на ощадному банківському рахунку варіюється від банку до банку, а також

змінюється час від часу. Також, мінімальний баланс повинен зберігатися на рахунку, як це передбачено банком.

Для бізнесменів, компаній та установ, таких як школи, коледжі, лікарні, банки відкривають поточні рахунки (current deposit account), так як вони, згідно законодавства, мають здійснювати оплату через свої банківські рахунки. Як і ощадний рахунок, цей рахунок також вимагає певної мінімальної суми депозиту при відкритті рахунку. На цьому депозиті банк не сплачує жодних відсотків за залишками, натомість власник рахунку сплачує певну суму щороку як оперативний збір. Варто зазначити, що ці рахунки також мають те, що ми називаємо овердрафтом. Для зручності бухгалтера, банки також дозволяють вивести суми, що перевищують залишок депозиту. Однак, це дозволено деяким конкретним клієнтам і до певної межі за умови попереднього договору з банком.

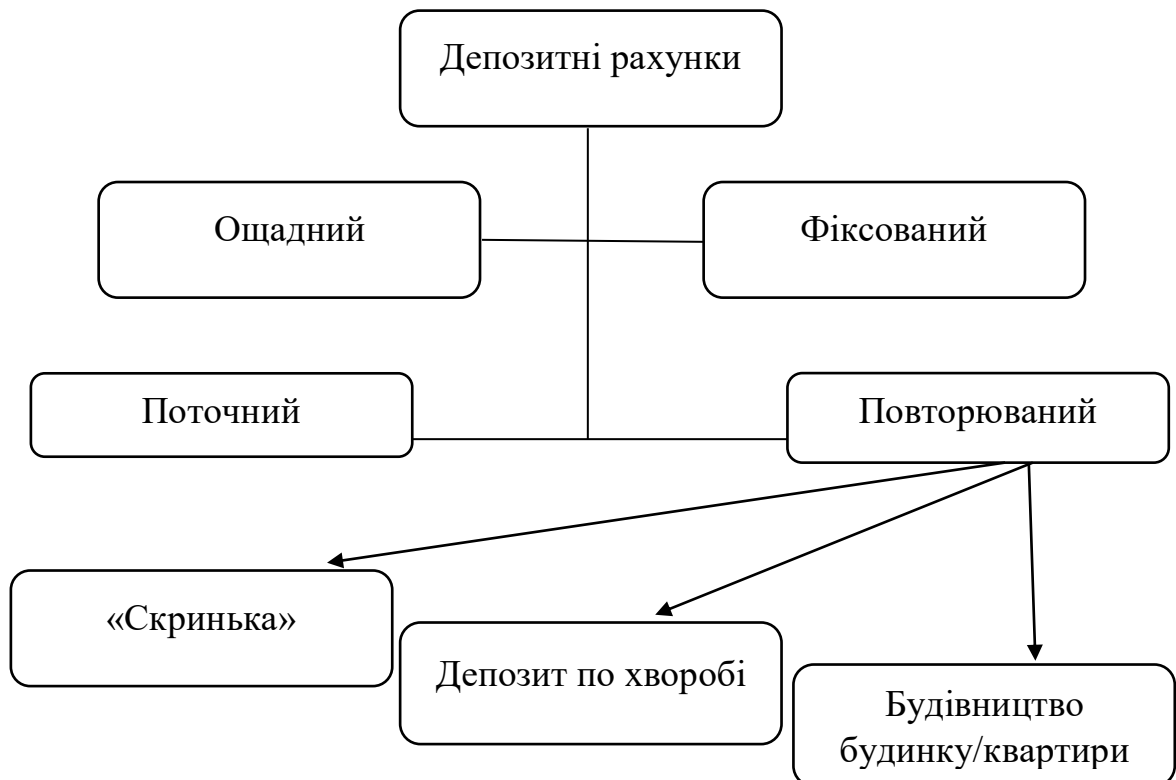

Рисунок 1.9 – Іноземна класифікація банківських депозитів

Джерело: складено автором на основі [46].

Можна зробити висновок, що ощадний рахунок направлений на збереження коштів, а поточний – на їх використання на поточні операції установ, такі як виплата заробітної плати працівникам, пенсій, оплати між суб'єктами господарювання.

Деякі клієнти банку можуть полюбити відкладати гроші на більш тривалий час, тому цей тип депозиту закріпився за назвою фіксований (fixed deposit account). Такі депозити пропонують більш високу процентну ставку. Якщо гроші депонують на ощадний банківський рахунок, банки дозволяють знизити процентну ставку. Тому гроші вносяться на фіксований депозитний рахунок, щоб заробити відсотки за вищою ставкою.

Даний вид депозитного рахунку дозволяє внести депозит у розмірі суми за вказаний період. Цей термін депозиту може варіюватися від 15 днів до трьох років і більше, протягом яких не допускається виведення коштів. Однак, за запитом вкладник може вкласти суму до її погашення, тому у цьому випадку банки дають менший відсоток, ніж було погоджено. Відсотки на фіксованому депозитному рахунку можна зняти з певних інтервалів часу. В кінці періоду депозит може бути відкликаний або продовжений на наступний період. Банки також надають кредит на забезпечення отримання фіксованого депозиту.

Варто зазначити, що унікальність фіксованого депозиту полягає в тому, що певна сума коштів на рахунку залишається недоступною протягом терміну дії депозитного договору. Відсоткова ставка для цього депозиту залежить від тривалості – чим довше строк, тим вища ставка, і навпаки. Важливо відзначити, що цей вид депозиту звільнений від оподаткування у межах конкретної суми.

При відкритті повторюваного рахунку (recurring deposit account) особа повинна погодитися внести фіксовану суму один раз на місяць протягом певного періоду часу. Загальний депозит разом з відсотками в ньому підлягає сплаті по терміну погашення. Однак вкладнику також може бути дозволено закрити рахунок до його погашення і повернути гроші разом з відсотками до

цього періоду. Рахунок може бути відкритий особою індивідуально, або спільно з іншою, або опікуном на ім'я неповнолітнього.

Таким чином, відсоткова ставка повторюваного депозиту, дозволена на вклади, вище, ніж на ощадний банківський вклад, але нижче ставки, дозволеного на фіксованому депозиті за той же період.

В свою чергу, слід зазначити, повторюваний депозитний рахунок поділяється на три типи:

- депозитний рахунок «Скринька»;
- депозитний рахунок по хворобі;
- депозитний рахунок на будівництво будинку / квартири.

«Скринька» характеризується тим, що вкладник може використовувати сейф для зберігання своїх коштів. Він має право регулярно поповнювати його, але відкриття заборонено до завершення дії договору. Банк регулярно забирає кошти з сейфу для їх подальшого розміщення на депозитному рахунку, а відсоток за цю послугу йде клієнту.

Відомий у англійській літературі як «cumulative-cum-sickness deposit account» або депозит по хворобі, відкривається для регулярного внесення фіксованої суми коштів на покриття майбутніх витрат на медичні послуги, ліки, лікарняні витрати, госпіталізацію та інше.

Доцільно розглянути і третій вид повторюваного депозитного рахунку. Відповідно він надається банками і призначений для накопичення певної суми коштів з метою придбання будинку або квартири. Також вкладник має зобов'язання регулярно вносити фіксовану суму коштів. Порівняно з іншими типами повторюваного депозиту, даний вид характеризується найвищою процентною ставкою.

Міжнародний досвід в розміщенні коштів на депозитах вказує на відмінність підходів до формування цін на депозитні продукти. Аналізуючи динаміку процентних ставок за депозитами для фізичних та юридичних осіб, можна відзначити, що для більшої частини країн Євросоюзу притаманними є від'ємні відсоткові ставки у разі відкриття депозитів центральними банками

для юридичних осіб. Роль від'ємних відсоткових ставок полягає у збереженні надлишкових резервів банківських та інших фінансових установ, за які вони мають сплачувати комісію.

Згідно статистичних даних, комерційні банки Німеччини, Ірландії, Бельгії, Люксембургу та Нідерландів у 2020-2021 рр. рекомендували своїм клієнтам, а саме юридичним особам вносити кошти за накопичення своїх вкладів. На початку вивчення цього періоду такі країни як Іспанія та Фінляндія використовували від'ємну ставку. Однак, вони повернулись до позитивної процентної ставки у червні 2021 р. (Іспанія) та липні 2021 р. (Фінляндія). Причиною цього слугувало зміцнення фінансової стійкості та стимулювання економічної діяльності. Варто зазначити, що на протязі цього періоду, юридичні особи таких країн як Мальта, Литва, Естонія, Греція та Кіпр користувались позитивними процентними ставками депозитних продуктів. Але слід звернути увагу, що введення на фінансовий ринок від'ємних процентних ставок є головною перевагою на думку вчених. Так як знижуються витрати комерційного банку, що призводить до максимізації прибутковості установи [5].

Проте важливо відзначити, що практика використання від'ємних відсоткових ставок не поширюється на вклади фізичних осіб. Однак, в даній ситуації винятком є Люксембург, який використовував їх деякий період (грудень 2020 року і лютий 2021 року), а також Німеччина – грудень 2020 року і червень 2021 року). Комерційні банки в Естонії, Франції, Італії, Латвії та Нідерландах надавали найвищі відсоткові ставки за депозитами фізичних осіб, в той час як банки Іспанії, Ірландії та Люксембургу застосовували низькі відсоткові ставки.

Банківська система Японії також почала впроваджувати від'ємні відсоткові ставки з 2016 року. Проте, слід зазначити, ці ставки застосовуються тільки до внесків комерційних банків у Центробанку Японії. Дана стратегія вживається з метою сприяння економічному розквіту країни

за допомогою розширення запиту комерційних банків на вкладення капіталу в справжній сектор економіки [6].

В іноземній практиці відкриття депозитних рахунків спостерігається частіше відкриття їх фізичними особами порівняно із юридичними особами. Тобто це визначає стратегію ціноутворення для банківських депозитів. Згідно цього впливає, що середні процентні ставки за депозитами фізичних осіб переважають середні ставки за депозитами юридичних осіб.

Банки Франції надають різноманітні депозитні послуги для фізичних осіб. Наприклад, клієнтам пропонують ощадні та безстрокові депозити. Ощадні депозити включають видачу клієнтам ощадних книжок або народних ощадних книжок. Перші дозволяють лише зберігати внески, тоді як власник другого типу книжки може отримати вищий відсоток та премію за зберігання коштів протягом певного терміну, зазвичай, півроку. Це допомагає урівноважити відсоткову ставку відповідно до темпу інфляції в країні. Крім того, такий вид депозиту звільнений від оподаткування. Важливо відзначити, що народні ощадні книжки надаються лише особам з низьким рівнем доходу для стимулювання попиту на депозитні продукти [43].

Слід зазначити, безстрокові депозити не підлягають оподаткуванню. Однак, відсоткова ставка, яку банки сплачують за цим видом депозиту, є найнижчою в порівнянні з іншими депозитними продуктами.

Перейдемо до комерційних банків США, які рекомендують фізичним особам можливість укладення депозитного сертифікату. Як результат, укладення депозитного сертифікату надає власнику можливість:

- отримання прибутку в кінці визначеного в договорі терміну;
- передавання або купівлі-продажу сертифікату іншій особі на протязі терміну його чинності;
- застосування сертифікату як застави для отримання банківської позики задля зменшення відсоткового тиску за кредитом.

В свою чергу, фізичні особи, які мають цей сертифікат отримують чималі відсотки, аніж юридичні особи власники.

Слід звернути увагу на те, що при наданні клієнтові депозитний сертифікат, банк не виводить кошти з циркуляції, які представляють внесок клієнта. Ці кошти залишаються доступними для видачі клієнту при його першій вимозі, схоже на традиційний депозитний договір.

Щоб більше заохочувати клієнтів робити вклади, Великобританія запровадила онлайн-відкриття депозитного рахунку на безоплатній основі. А саме, для людей, які перебувають за межами країни і у майбутньому хочуть переїхати туди заради здобуття освіти або ж на постійне проживання. Наприклад, VIP-клієнти британських банків, мають певні привілеї відкриття висококласних банківських депозитів. До цих привілеїв відносяться: знижки на будь-які послуги банку, зниження процентних ставок за кредитними продуктами, сталі знижки на туристичні послуги та придбання будь-яких квитків, а втім і перспективу відкриття страхового полісу.

Заслуговує на увагу також вивчення досвіду сусідніх країн. Наприклад, в Польщі банки рекомендують відкриття депозиту для немовлят задля розширення клієнтської бази. Вони фіксують найбільш вигідні відсоткові ставки відносно інших депозитних пропозицій для збільшення зацікавленості у цьому продукті.

Загалом і в цілому, індексовані депозити набувають все більшого розголосу і поширенню в європейських країнах та США. Ці депозитні продукти гарантують прибуток на рівні 1-2% річних. Окрім того, інша частина прибутку клієнта, що становить від 8 до 12% річних, формується внаслідок інвестування його вкладу в інструменти фондового ринку, так, у цінні папери. Даний вид депозитів відкриває можливість отримання мінімального гарантованого прибутку з можливістю збільшення пасивного доходу, а не тільки забезпечує збереження вкладених коштів.

Зазвичай, як відомо, у більшості випадків клієнти банків у Європі та США зобов'язані сплачувати значні витрати за сервісне обслуговування депозитних рахунків. Проте, і цьому банки знайшли рішення аби не втрачати клієнтів. Вони, пропонуючи різноманітні вигідні умови (підняття

відсоткових ставок для фізичних осіб, які розміщують значні суми коштів), вирівнюють ці негативні аспекти.

Згідно аналізу, зарубіжні власники депозитних рахунків, а саме у банках ЄС, мають зобов'язання сплачувати податок на дохід за депозитом, розмір якого коливається від 15% до 50%. Таким чином, найнижчий рівень податку, починаючи з 2014 року, зафіксований в Литві, тоді як найвищий спостерігається в Австрії. Проте, у деяких країнах, власники депозитних рахунків звільнені від обов'язку оподаткування від депозитних операцій, а саме такі країни як Китай, Гонконг, Казахстан та Естонія [17]. На сьогодні, відповідно ПКУ, в Україні фізичні особи, отримуючи доходи від депозитів сплачують ПДФО у розмірі 18% та військовий збір – 1,5%. Тому банк автоматично утримує та перераховує податок з суми нарахованих відсотків.

Хоч якою би не була стабільною економічна система зарубіжних країн, вкладники все одно мають потребу в системі захисту своїх вкладів від ризиків, таких як банкрутство банку та можливість неотримання вкладених коштів. Основним страховиком, який забезпечує страховий захист для власників депозитних рахунків у більше ніж 90% комерційних банків, є Федеральна корпорація по страхуванню депозитів США. Розмір страхової суми обмежений і не перебільшує 250 тис. доларів США для кожного типу депозиту [45]. Не тільки від ризику захищені споживачі, але й банківська установа також. Тому цією корпорацією надано підтримку американським банкам, забезпечуючи їх стабільність через купівлю частини капіталу, розміщення коштів на рахунках банків або надання позик фінансово нестабільним банкам [21]. Ще однією установою, яка гарантує страхування вкладів юридичних осіб у всіх комерційних банках США, є Національний фонд страхування вкладів кредитних спілок. Ця корпорація забезпечує повернення суми депозиту до 250 тис. доларів США за будь-яким видом депозиту.

На основі проведеного аналізу, було проаналізовано іноземний досвід здійснення комерційними банками депозитної політики, упорядкування

якого показано у таблиці 1.4. Виділено як позитивні, так і негативні аспекти цього досвіду.

Таблиця 1.4 – Іноземний досвід здійснення депозитної політики комерційних банків

Країна	Властивості здійснення
США	Можливість укладення депозитного сертифікату. Клієнти зобов'язані сплачувати значні витрати за сервісне обслуговування депозитних рахунків. Запроваджена система захисту клієнтських вкладів від ризиків. Роль страхування покладено на Федеральну корпорацію страхування депозитів та Національний фонд страхування вкладів кредитних спілок.
Франція	Банки надають ощадні та безстрокові депозити, які звільнені від оподаткування. Ощадні депозити включають видачу клієнтам ощадних книжок або народних ощадних книжок. У випадку клієнта низького рівня йому надають народну ощадну книжку, яка включає в себе отримання більш високих відсотків та премії за зберігання коштів на депозиті понад півроку.
Польща	Відкриття депозиту для немовлят задля розширення клієнтської бази з вигідними високими ставками.
Японія	Застосування від'ємних відсоткових ставок з метою сприяння економічному розквіту країни за допомогою розширення запиту комерційних банків на вкладення капіталу в справжній сектор економіки.
Великобританія	Онлайн-відкриття депозитного рахунку на безоплатній основі. Наявність VIP-клієнтів, які мають привілеї відкриття висококласні банківських депозитів.
Німеччина	Притаманними є від'ємні відсоткові ставки у разі відкриття депозитів комерційними банками.

Джерело: складено автором

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що сутність банківських депозитів та депозитних операцій сприяють максимізації прибутку для банку. До того ж, вони створюють сучасні умови для отримання прибутку у майбутньому. Аналізуючи класифікацію депозитів, варто відзначити, що модернізована українська банківська депозитна політика є унікальною.

Позитивним є те, що існує велика різноманітність фінансових інструментів. Це пояснюється стратегічним бажанням банків у сегментованому та висококонкурентному ринковому середовищі повною мірою задовольняти різноманітні потреби клієнтів у банківських послугах та залучати їхні кошти для зберігання на банківських рахунках.

Також, депозитна сфера іноземних банків у світі відзначається позитивною динамікою завдяки стабільності ринкової економіки, низьким темпам інфляції та високому рівню доходів населення.

2 Аналітичні основи управління депозитною політикою банківських установ

2.1 Аналіз сучасного стану депозитної політики банків України за 2020-2022 роки

В сучасних швидкоплинних та нестабільних умовах працюють українські банки на протязі останніх років. Вони стикнулись з такими глобальними проблемами як пандемія COVID-19, внутрішні політичні конфлікти, а найважливіше – повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну. Ці умови призвели до погіршення інфляційних процесів, зменшення купівельної спроможності громадян і т. д. Тож розглянемо становище депозитної політики банків з 2020-2022 рр. у ці надскладні періоди.

Спершу визначимо топ-10 рейтинг банків за даними НБУ із депозитами від фізичних (рисунок 2.1) та юридичних осіб (рисунок 2.2) станом на 2023 рік.

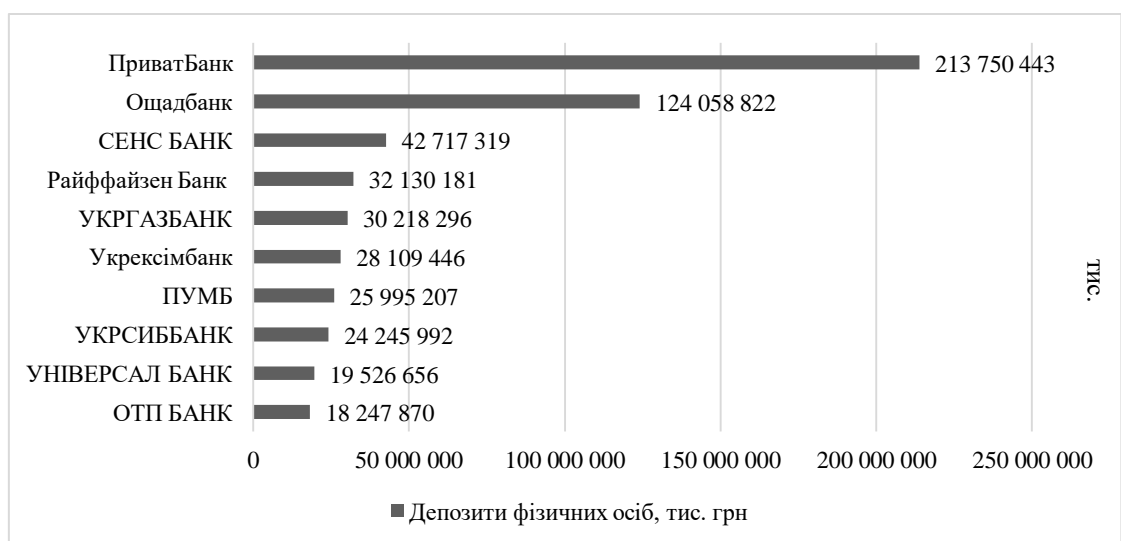

Рисунок 2.1 – Депозити фізичних осіб станом на 2023 рік

Джерело: складено автором на основі [33]

Таким чином, згідно діаграми, лідирує «ПриватБанк», який отримав 213750 43,00 тис. грн. депозитів фізичних осіб. На другому місці знаходиться «Ощадбанк» із депозитами фіз. осіб в сумі 124058822,00 тис. грн, а третє місце зайняв «СЕНС БАНК» (колишній «Альфа-Банк») – 42717319,00 тис. грн. Наступними по рейтингу йдуть такі банки із депозитами фізичних осіб: «Райффайзен Банк» (32130181,00 тис. грн), «УКРГАЗБАНК» (30218296,00 тис. грн), «Укресімбанк» (28109446,00 тис. грн), «ПУМБ» (25995207,00 тис. грн), «УРСИББАНК» (24245992,00 тис. грн), «УНІВЕРСАЛ БАНК» (19526656,00 тис. грн) та «ОТП БАНК» (18247870,00 тис. грн).

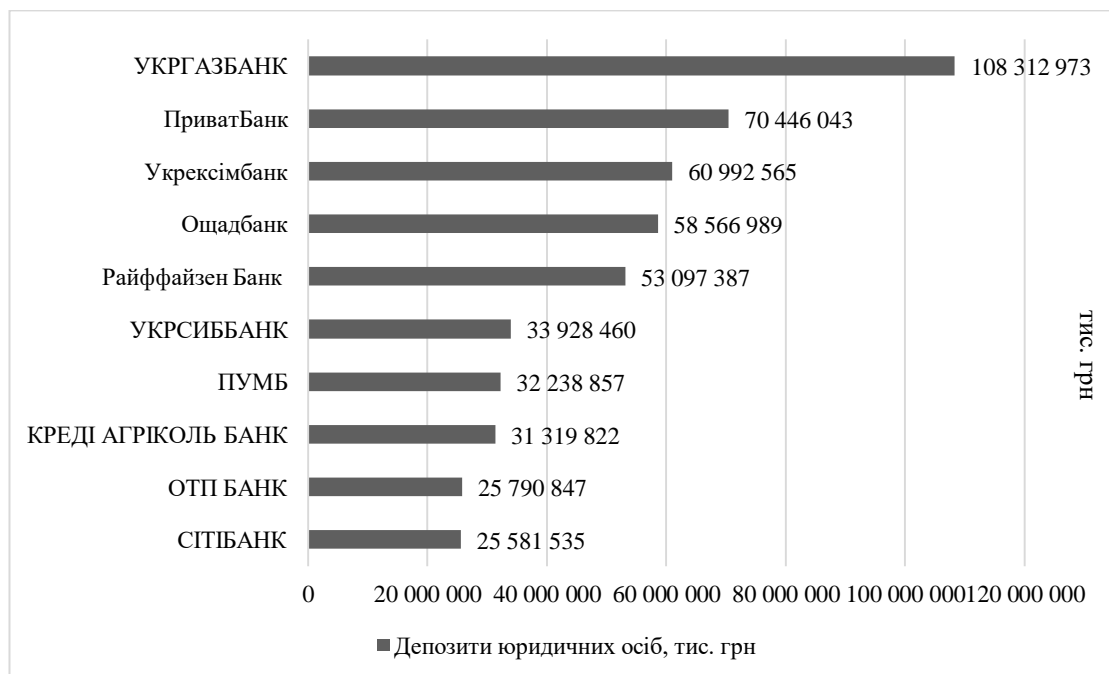

Рисунок 2.2 – Депозити юридичних осіб станом на 2023 рік

Джерело: складено автором на основі [33]

Отже, за результатами рисунку 2.2, першу позицію займає «УКРГАЗБАНК» із депозитами юридичних осіб – 108312973,00 тис. грн. Другий в рейтингу «ПриватБанк» (70446043,00 тис. грн), а третій – «Укресімбанк» (60992565,00 тис. грн). Наступними в рейтингу йдуть «Ощадбанк» (58566989,00 тис. грн), «Райффайзен Банк» (53097387, тис. грн),

«УКРСИББАНК» (33928460,00 тис. грн), «ПУМБ» (32 238 857,00 тис. грн), «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК» (31319822,00 тис. грн), «ОТП БАНК» (25790847,00 тис. грн) та «СІТІБАНК» (25581535,00 тис. грн).

Зрештою, популярним і надійним серед фізичних осіб є «ПриватБанк», «Ощадбанк» та «СЕНС БАНК», а серед юридичних осіб – «УКРГАЗБАНК», «ПриватБанк» та «Укрексімбанк». Це означає те, що банківські продукти цих банків є вигідними для даних вкладників.

Підвищення облікової ставки НБУ в червні 2022 року впродовж кварталу послужило тригером для підняття банками відсоткових ставок на вклади для фізичних осіб і підприємств. Разом із зростанням вартості залучених коштів також збільшилися ставки за кредитами.

До того ж, обсяг гривневих коштів, які належать фізичним особам, збільшився на 2,7%, здебільшого за рахунок збільшення залишків на рахунках у державних банках, а от обсяг валютних роздрібних депозитів – не змінився. Згідно даних Форіншурера, збільшення депозитних ставок слугувало відновленню приросту строкових коштів громадян, при цьому їх обсяг піднявся на 2,2%, що вперше сталося з початку війни. Дозвіл НБУ на покупку валюти для відкриття строкових валютних вкладів сприяв збільшенню їх обсягу на 5,9% у доларовому еквіваленті.

Гривневі ресурси суб'єктів господарювання зросли на 3,7% за квартал, тоді як кошти в іноземній валюті зменшилися майже на 2% у доларовому еквіваленті. Зобов'язання банків перед клієнтами переважають і становлять 86.8%.

Продовжує залишатися на низькому рівні вартість валютних депозитів і кредитів. За рахунок зміцнення гривні рівень доларизації депозитів скоротився до 40,7%.

Згідно за даними Форіншурера, складено топ-10 рейтингу найбільших банків із депозитами фізичних осіб, включаючи депозити в іноземній валюті (таблиця А1 додатку А).

Найбільшими банками з державною часткою є такі банки, як АТ КБ «ПриватБанк», АТ «Державний ощадний банк України», АБ «УКРГАЗБАНК» та інші. В таблиці 2.1 наведено аналіз коштів клієнтів державних банків України за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.1 – Аналіз динаміки коштів клієнтів державних банків України в 2020-2022 роках

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Темп зростання (зниження), %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
АТ «Державний ощадний банк України»							
Кошти клієнтів	184 886 207	188 933 317	231 297 543	4 047 110	42 364 226	2,19	22,42
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	58 687 396	66 852 309	62 415 495	8 164 913	-4 436 814	13,91	-6,64
у тому числі кошти фізичних осіб	125 609 156	121 770 406	166 734 468	-3 838 750	44 964 062	-3,06	36,93
АБ «УКРГАЗБАНК»							
Кошти клієнтів	126 570 817	96 716 590	112 755 404	-29 854 227	16 038 814	-23,59	16,58
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	96 045 668	68 572 867	79 628 000	-27 472 801	11 055 133	-28,60	16,12
у тому числі кошти фізичних осіб	29 766 965	27 539 306	32 128 063	-2 227 659	4 588 757	-7,48	16,66
АТ «Укрексімбанк»							
Кошти клієнтів	114 640 732	121 473 150	175 616 649	6 832 418	54 143 499	5,96	44,57
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	73 440 438	83 681 222	92 224 615	10 240 784	8 543 393	13,94	10,21
у тому числі кошти фізичних осіб	28 946 731	26 654 689	32 699 911	-2 292 042	6 045 222	-7,92	22,68

Джерело: складено за даними НБУ [41]

Найбільшим банком із часткою коштів клієнтів є АТ КБ «ПриватБанк». Його ситуацію розглянемо дещо згодом.

Наступним за кількістю коштів клієнтів є АТ «Державний ощадний банк України». Згідно таблиці 2.1 спостерігаємо збільшення коштів клієнтів банку на протязі 2020-2022 рр. Так, в період з 2020 р. по 2021 р. кошти клієнтів збільшились на 4047110 тис. грн, а в період з 2021 р. по 2022 р. вони склали 231297543 тис. грн, що на 42364226 тис. грн більше, від попереднього періоду.

Варто зауважити, що ситуація з коштами фізичних та юридичних осіб була мінливою. Наприклад, кошти підприємств у 2020 році склали 58687396 тис. грн, а у 2021 році вони збільшились на 8164913 тис. грн. Однак, у 2022 році спостерігаємо різке зниження вкладів підприємств, а саме на 4 436814 тис. грн або 6,64%, що склало 62415495 тис. грн.

Зрештою, кошти фізичних осіб зазнали спаду у 2021 році, в порівнянні з 2020 роком, а саме вони становили 125609156 тис. грн та 121770406 тис. грн відповідно. Але у 2022 році ситуація покращилась і кошти фіз. осіб склали 166 734468 тис. грн, що на 44964062 тис. грн більше ніж у 2021 році.

У 2020 році кошти клієнтів АБ «УКРГАЗБАНК» склали 126570817 тис. грн, але зазнали у 2021 році спаду і становили 96716590 тис. грн, що на 29 854227 тис. грн або 23,59% менше за минулий рік. На протязі 2022 року, спостерігаємо збільшення коштів клієнтів на 16038814 тис. грн або 16,58%, які склали 112755404 тис. грн.

На відміну від АБ «УКРГАЗБАНК», АТ «Укрексімбанк» має позитивну ситуацію коштів клієнтів, оскільки протягом 2020-2022 рр. спостерігаємо поступове збільшення депозитів.

У 2021 році кошти клієнтів, в порівнянні з 2020 роком, збільшились на 6832418 тис. грн і склали 121473150 тис. грн. Різке зростання депозитів сталось у 2022 році, в порівнянні з 2021 роком, а саме частка коштів клієнтів становила 175616649 тис. грн, що на 54 143 499 тис. грн або 44,57% більше.

Підводячи підсумок, на основі даних таблиці 2.1 складено рисунки для більш кращого розуміння ситуації коштів фізичних осіб (рисунок 2.3) та підприємств державних банків у 2020-2022 рр. (рисунок 2.4).

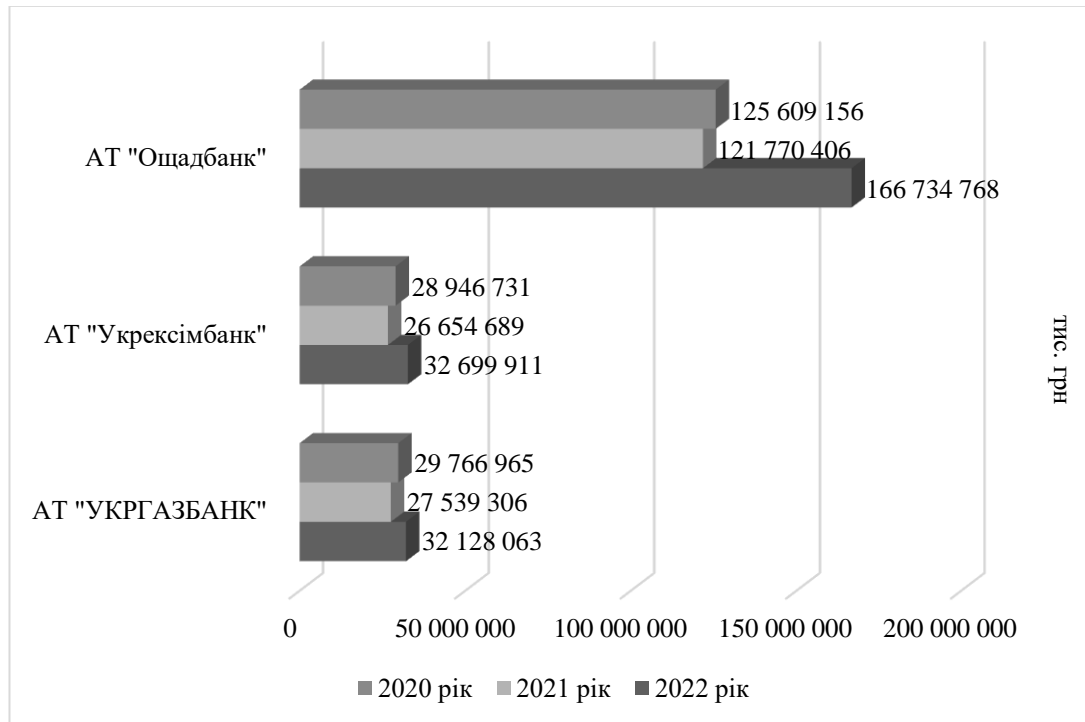

Рисунок 2.3 – Кошти фізичних осіб державних банків України у 2020-2022 рр.

Джерело: складено за даними таблиці 2.1

У таблиці 2.2 наведено аналіз коштів клієнтів банків з іноземними групами в Україні за 2020-2022 рр., а саме АТ «ПУМБ», АТ «СЕНС БАНК» та інші.

На основі рисунку 2.5, випливає висновок, що ситуація із вкладами клієнтів була дуже позитивною і мала тенденцію до зростання майже всіх банків, окрім АТ «СЕНС БАНК».

Це пояснюється тим, що після повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну, як виявилось, даний банк мав російських акціонерів у складі.

Таблиця 2.2 – Аналіз динаміки коштів клієнтів іноземних банків України в 2020-2022 роках

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Темп зростання (зниження), %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
АТ «Райффайзен Банк»							
Кошти клієнтів	88 163 376	107 296 762	143 520 873	19 133 386	36 224 111	21,70	33,76
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	53 583 120	64 344 649	85 598 345	10 761 529	21 253 696	20,08	33,03
у тому числі кошти фізичних осіб	24 273 123	42 527 303	57 247 771	18 254 180	14 720 468	75,20	34,61
АТ «СЕНС БАНК»							
Кошти клієнтів	74 122 065	89 497 286	61 167 697	15 375 221	-28 329 589	20,74	-31,65
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	30 445 323	40 582 337	18 180 378	10 137 014	-22 401 959	33,30	-55,20
у тому числі кошти фізичних осіб	43 641 268	48 910 668	42 981 711	5 269 400	-5 928 957	12,07	-12,12
АБ «УКРСИББАНК»							
Кошти клієнтів	62 384 588	66 249 503	92 671 303	3 864 915	26 421 800	6,20	39,88
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	36 978 753	37 749 691	56 926 956	770 938	19 177 265	2,08	50,80
у тому числі кошти фізичних осіб	25 395 950	28 495 885	35 735 612	3 099 935	7 239 727	12,21	25,41
АТ «ОТП БАНК»							
Кошти клієнтів	47 617 138	56 867 213	77 619 525	9 250 075	20 752 312	19,43	36,50
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	28 276 558	36 170 304	52 491 095	7 893 746	16 320 791	27,92	45,12
у тому числі кошти фізичних осіб	19 340 579	20 696 910	25 128 430	1 356 331	4 431 520	7,01	21,41

Джерело: складено за даними НБУ [41]

У багатьох клієнтів відчутно погіршилося ставлення до банку, у зв'язку з тим, що виплати йому розглядались як фінансування ворога. Поступово ситуація почала змінюватися після відсторонення попередніх власників з управління структурою, а також після надання значних знижок багатьом фізичним особам для погашення кредитів. Банк активно вживав заходів для підвищення своєї ліквідності.

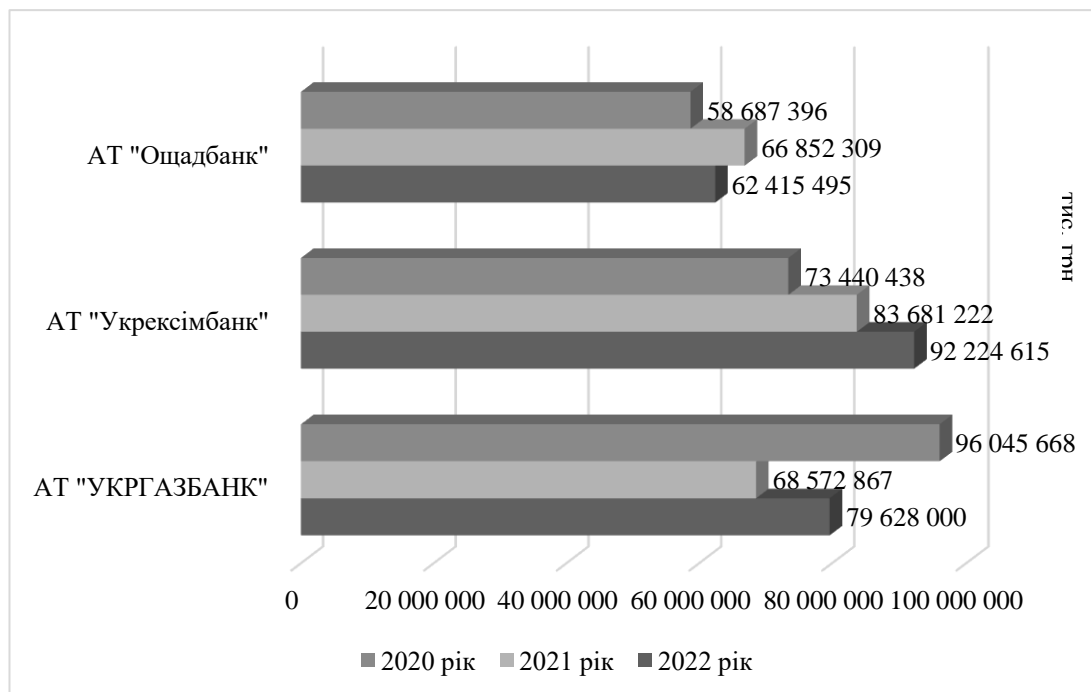

Рисунок 2.4 – Кошти суб'єктів господарювання державних банків України у 2020-2022 рр.

Джерело: складено за даними таблиці 2.1

На кінець 2020 року кошти клієнтів АТ «СЕНС БАНК» склали 74122065 тис. грн. Протягом 2021 року спостерігаємо збільшення на 15375221 тис. грн або 20,74%, що в порівнянні з 2020 роком становили 89497286 тис. грн. Однак у 2022 році кошти клієнтів знизились і становили 61167697 тис. грн, що на 28329589 тис. грн або 31,65% менше ніж у 2021 році.

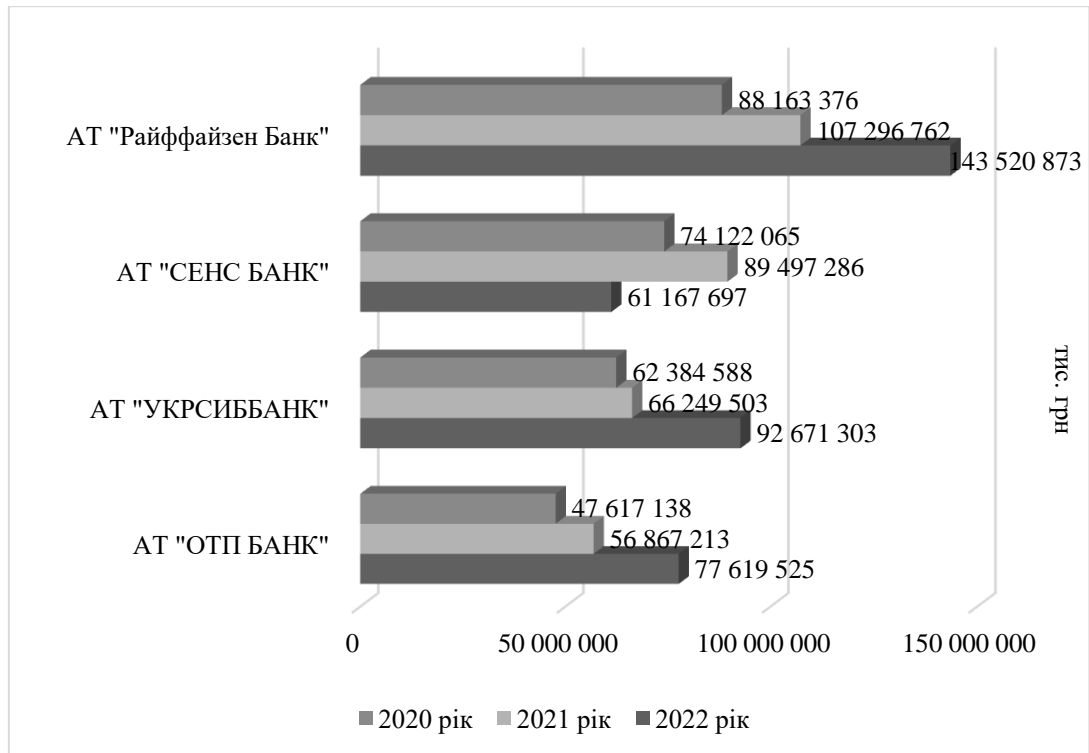

Рисунок 2.5 – Кошти клієнтів іноземних банків у 2020-2022 рр.

Джерело: складено за даними таблиці 2.2

Станом на 2020 рік кошти клієнтів АТ «Райффайзен Банк» склали 88163376 тис. грн. На протязі 2021 року вони збільшились на 19133386 тис. грн або 21,70% та становили 107296762 тис. грн. У 2022 році кошти клієнтів суттєво зросли і склали 143520873 тис. грн, що на 36224111 тис. грн або 33,76% більше ніж у 2021 році.

АБ «УКРСИББАНК» у 2020 році отримав 62384588 тис. грн коштів клієнтів. Протягом 2021 року вони збільшились і склали 66249503 тис. грн, а у 2022 році кошти клієнтів суттєво зросли і становили 92671303 тис. грн, що на 26421800 тис. грн або 39,88% більше у порівнянні з попереднім періодом.

Клієнтські кошти АТ «ОТП БАНК» у 2021 році зросли на 9250075 тис. грн, у порівнянні з 2020 роком. Станом на 2022 рік ці кошти склали 77619525 тис. грн, що на 20752312 тис. грн або 36,50% більше ніж у 2021 році.

Також, варто розглянути й найбільші банки приватної власності, а саме АТ «ПУМБ», АТ «УНІВЕРСАЛ БАНК» та Акціонерний банк «Південний». В

таблиці 2.3 наведено аналіз коштів клієнтів приватних банків України за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.3 – Аналіз динаміки коштів клієнтів приватних банків України в 2020-2022 роках

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Темп зростання (зниження), %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
АТ «ПУМБ»							
Кошти клієнтів	57 307 480	80 648 384	90 165 477	23 340 904	9 517 093	40,73	11,80
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	30 158 660	45 523 153	52 119 199	15 364 493	6 596 046	50,95	14,49
у тому числі кошти фізичних осіб	27 148 082	35 125 230	38 046 277	7 977 148	2 921 047	29,38	8,32
АТ «УНІВЕРСАЛІ БАНК»							
Кошти клієнтів	27 375 256	42 765 180	69 316 353	15 389 924	26 551 173	56,22	62,09
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	5 232 062	9 293 314	20 101 763	4 061 252	10 808 449	77,62	116,30
у тому числі кошти фізичних осіб	22 143 194	33 471 866	49 214 590	11 328 672	15 742 724	51,16	47,03
Акціонерний банк «Південний»							
Кошти клієнтів	26 598 611	37 014 990	35 824 491	10 416 379	-1 190 499	39,16	-3,22
у тому числі кошти суб'єктів господарювання та небанківських фінансових установ	15 825 555	24 419 756	24 413 331	8 594 201	-6 425	54,31	-0,03
у тому числі кошти фізичних осіб	10 772 991	12 595 219	11 408 397	1 822 228	-1 186 822	16,91	-9,42

Джерело: складено за даними НБУ [41]

На протязі 2020-2022 рр. дані банки були вигідними для населення, так як з кожним роком депозити все зростали і зростали.

На основі дослідження, схематично створено динаміку коштів фізичних осіб приватних банків України у 2020-2022 рр. (рисунок 2.6).

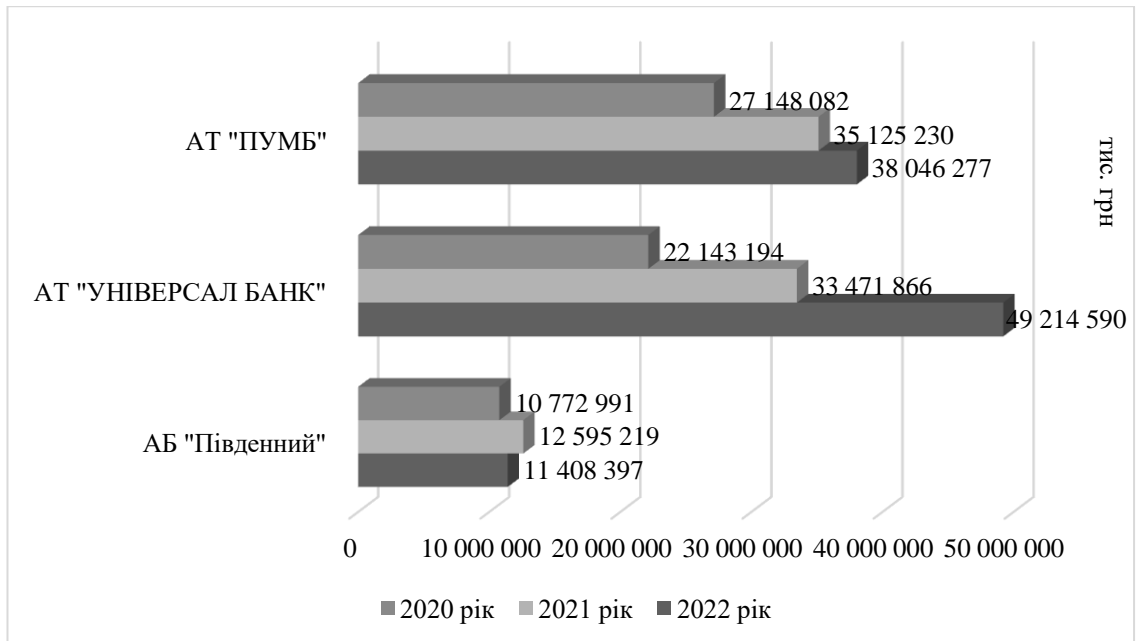

Рисунок 2.6 – Кошти фізичних осіб банків з приватним капіталом у 2020-2022 рр.

Джерело: складено за даними таблиці 2.3

Так, АТ «ПУМБ» станом на 2020 рік отримав кошти фізичних осіб в сумі 27148082 тис. грн, а на кінець 2021 року депозити становили 35125230 тис. грн, що на 7977148 тис. грн або 29,38% більше, від аналогічного періоду минулого року. Згодом, на кінець 2022 року вони зросли на 2921047 тис. грн або 8,32% і склали 38046277 тис. грн.

Наприклад, не тільки депозити фізичних осіб значно зросли у 2020-2022 рр., а ще й депозити юридичних осіб АТ «УНІВЕРСАЛ БАНКУ». Так, у 2021 році вони склали 9293314 тис. грн, що на 4061252 тис. більше за 2020 рік. А у 2022 році депозити від підприємств збільшились на 10808449 тис. грн або 116,30% і досягли позначки 20101763 тис. грн.

Ситуація АБ «Південного» не мала значного росту депозитів протягом 2021-2022 рр. у зв'язку із не привабливими для більшості населення депозитних продуктів, однак була відносно стабільною і плаваючою. Так, у 2021 році кошти фізичних осіб становили 12595219 тис. грн, а у 2022 році вони зменшились на 1186822 тис. грн або 9,42%.

З проведеного аналізу, можна зробити висновок, що банківські установи стійко вистояли під час періоду економічних криз, які й далі продовжуються. Вони не тільки старались триматись на плаву, а ще й перевершили усі очікування. Через війну велика частина людей виїхала за кордон, а це означало, що вкладники зменшились. Тому банками була прийнята стратегія заохотити населення, яке залишилось в країні хорошими депозитними ставками та привілеями, щоб втримати і підняти українську економіку. Згідно аналізу, впливає, що банки активно отримували депозити як від фізичних так і юридичних осіб.

2.2 Аналіз фінансово-господарської діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

АТ КБ «ПриватБанк» є юридичною особою приватного права, організаційно-правовою формою якої є акціонерне товариство. Свою діяльність банк здійснює на основі статуту та надає банківські та інші фінансові послуги, на які має ліцензії НБУ.

Держава в особі Міністерства фінансів, якому належить 100% акцій банку, є єдиним акціонером АТ КБ «ПриватБанк».

Метою діяльності АТ КБ «ПриватБанк» є здійснення банківської діяльності, спрямованої на отримання прибутку для власного розвитку та в інтересах власника.

Станом на 01 грудня 2023 року, АТ КБ «ПриватБанк» працює на банківському ринку 31 рік та має понад 19 млн постійних клієнтів, приблизно 22000 висококваліфікованих співробітників та підрозділи практично в усіх регіонах країни. АТ КБ «ПриватБанк» є банком з державною часткою та посідає 1 місце за розміром активів.

Для вивчення місця та призначення АТ КБ «ПриватБанк» на фінансовому ринку України, на основі фінансової звітності даної установи, проведемо оцінку фінансової та господарської діяльності банку, в розрізі аналізу активних та пасивних операцій (Додаток Б).

На кінець 2020 року вартість чистих активів банку складала 386939574 тис. грн. Протягом 2021 року ми спостерігаємо зростання обсягу чистих активів на 20317 095 тис. грн, а у 2022 році ці активи суттєво збільшились на 142417358 тис. грн або 34,97% у порівнянні з 2021 роком (рисунок 2.7).

Протягом 2020 року фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток склали 100749834 тис. грн.

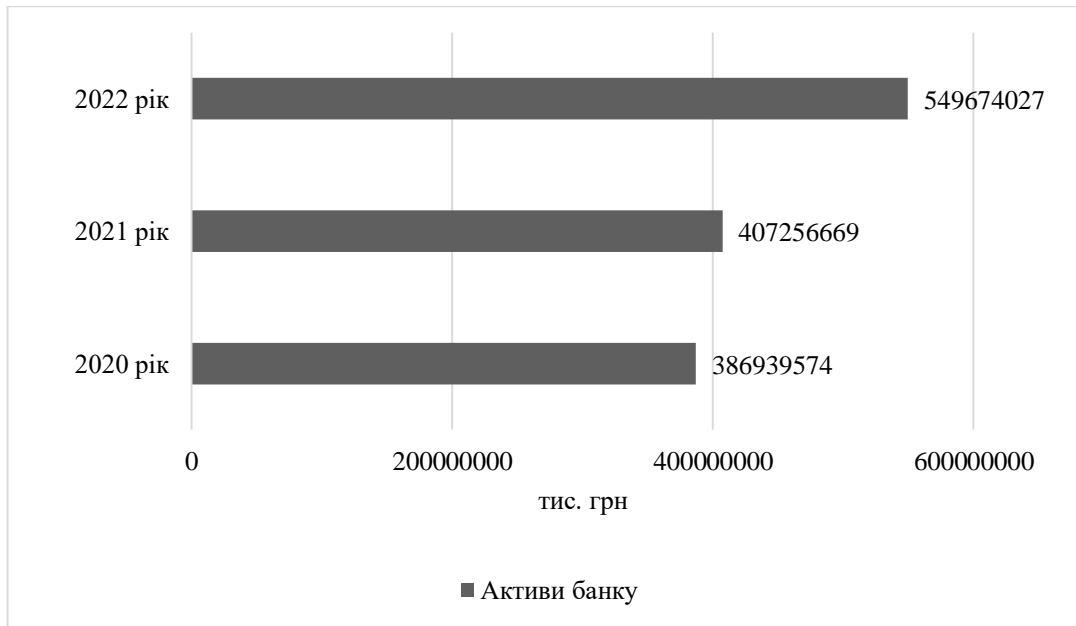

Рисунок 2.7 – Динаміка активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано за даними таблиці Б1 додатку Б.

На кінець 2021 року спостерігаємо зменшення на 7653462 тис. грн або 7,60%, у зрівнянні з попереднім роком. Станом на кінець 2022 року, в порівнянні з 2021 роком, вартість фінансових активів зазнала росту на 2619844 тис. грн або 2,81%.

Вартість коштів АТ КБ «ПриватБанк» розміщених в інших банківських установах, на кінець 2020 року, становила 23653430 тис. грн. Далі у наступних роках відслідковується динаміка зменшення коштів, які розміщені в інших банках: на протязі 2021 року вони зросли на 2186255 тис. грн, в порівнянні з 2020 роком, а у 2022 році цей показник суттєво збільшився ще на 69876531 тис. грн або 270,42%.

Дослідимо кредити та заборгованості клієнтів АТ КБ «ПриватБанк». Станом на 2020 рік цей показник склав 56805053 тис. грн. Абсолютне значення протягом 2020 року знизилось на 41625 тис. грн або 0,63%, що становило 6615854 тис. грн. Але на кінець 2021 року кредити та

заборгованості клієнтів банку збільшилася і склали 7568051 тис. грн, що на 952197 тис. грн або 14,39% більше зніж у 2020 році.

Щодо вартості цінних паперів, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, то на кінець 2020 року, вона становила 119196146 тис. грн. Абсолютне значення на протязі 2021 року збільшилось на 9877990 тис. грн або 8,29% та склало 129074136 тис. грн. Станом на 2022 рік вартість цінних паперів АТ КБ «ПриватБанк», які обліковуються за справедливою вартістю суттєво зросла і склала 143919800 тис. грн, що на 14845664 тис. грн або 11,50% більше, у зрівнянні з 2021 роком.

Станом на 2020 рік вартість цінних паперів АТ КБ «ПриватБанк», які обліковуються за амортизованою собівартістю становили 27417601 тис. грн. На протязі 2021 року їх вартість зазнала спаду та склала 26319531 тис. грн, що на 1098070 тис. грн або 4,01% менше, за 2020 рік. На кінець 2022 вартість цінних паперів, облікованих за амортизованою собівартістю збільшилась на 73922554 тис. грн або 280,87%, в порівнянні з 2021 роком, та склала 100242085 тис. грн.

Розмір інвестиційної нерухомості АТ КБ «ПриватБанк» був найвищим на кінець 2020 року та становив 2933203 тис. грн. Протягом 2021 року він знизився на 944173 тис. грн або 32,19%, та склав 1989030 тис. грн. А наприкінці 2022 року – збільшився на 165717 тис. грн або 8,33%, в порівнянні з 2021 роком, та був на рівні 2154747 тис. грн.

Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток в АТ КБ «ПриватБанк» з кожним наступним роком збільшувалась. Станом на 2020 рік вона становила 6659887 тис. грн. На протязі 2021 року даний показник зріс і склав 9977735 тис. грн., що на 3317848 тис. грн або 49,82% більше ніж у 2020 році. А на кінець 2022 року дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток ще зросла на 2073577 тис. грн і становила 12051312 тис. грн.

З кожним наступним роком спостерігається спад основних засобів на нематеріальні активи АТ КБ «ПриватБанк». На протязі 2021 року він

зменшився на 279747 тис. грн або 3,66%, та становив 7362230 тис. грн. А наприкінці 2022 року – знизився ще на 745039 тис. грн або 10,12%, у зрівнянні з 2021 роком, та був на рівні 6617191 тис. грн.

Аналіз складу та структури зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки зображено в таблиці Б2 додатку Б. Динаміку зобов'язань зображено на рисунку 2.8.

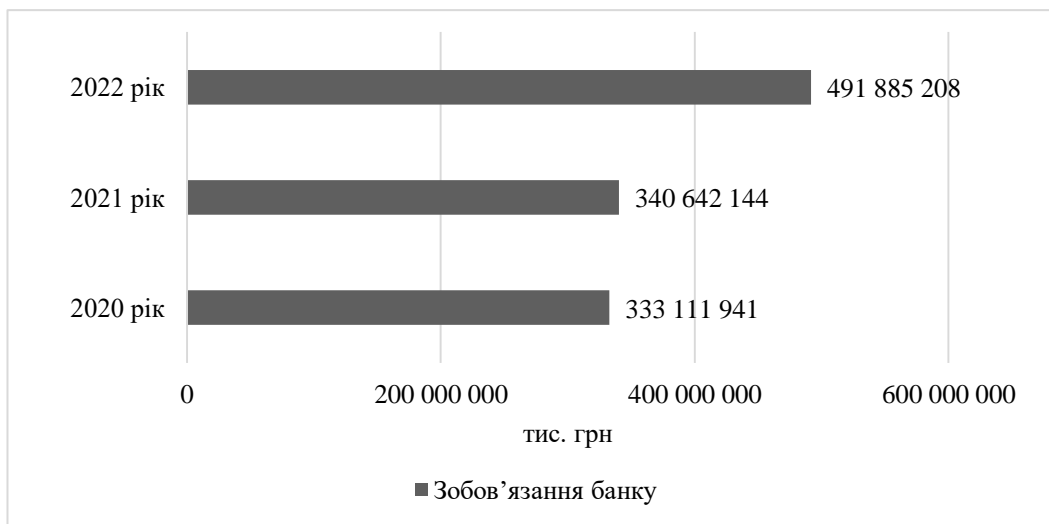

Рисунок 2.8 – Динаміка зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано за даними таблиці Б2 додатку Б.

На кінець 2020 року загальна вартість зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» становила 333111941 тис. грн. До цих зобов'язань входили кошти банків, сумою 2243 тис. грн, кошти клієнтів – сумою 309536166 тис. грн, боргові цінні папери – 2327 тис. грн, відстрочені податкові зобов'язання – 163888 тис. грн, резерви за зобов'язаннями – 9683770 тис. грн, інші залучені кошти – 340323 тис. грн, інші фінансові зобов'язання – 8591292 тис. грн, інші зобов'язання – 4556324 тис. грн та субординований борг в сумі 235607 тис. грн.

На протязі 2021 року, порівнюючи з 2020 роком, загальна сума зобов'язань збільшилась на 7530203 тис. грн або 2,26% і склала 340642144

тис. грн. Зросту суми зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» у 2021 році посприяли: зростання коштів банків на 289 тис. грн або 12,88% (на кінець року 2532 тис. грн); підвищення коштів клієнтів на 12169258 тис. грн; збільшення вартості боргових цінних паперів на 100 тис. грн; підвищення інших фінансових зобов'язань на 2026255 тис. грн або 23,55% (на кінець року 10617547 тис. грн). Щодо решти показників зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» відслідковуємо спад їхнього абсолютного значення. Відстрочені податкові зобов'язання, на кінець 2021 року, порівнюючи з 2020 роком, знизились на 4742 тис. грн або 2,89% та склали 159146 тис. грн. Резерви за зобов'язаннями протягом 2021 року, в порівнянні з 2020 роком, суттєво зменшилися на 6033444 тис. грн або 62,30% та склали 3650326 тис. грн, інші залучені кошти – на 11993 тис. грн або 3,52%, інші зобов'язання – на 607216 тис. грн або 13,33%, а субординований борг – на 8303 тис. грн або 3,52%.

Станом на 2022 рік загальна вартість зобов'язань, у зрівнянні з 2021 роком, суттєво збільшилась на 151243064 тис. грн або 44,40% та становила 491885208 тис. грн. Зростанню їх вартості АТ КБ «ПриватБанк», у 2022 році сприяло збільшення: кошти клієнтів банку, в порівнянні з 2021 роком, на 143166077 тис. грн або 44,50%, які склали 464871501 тис. грн; боргових цінних паперів, емітованих банком на 101 тис. грн або 4,16%, які склали 2528 тис. грн; зобов'язань щодо поточного податку на прибуток на 2972075 тис. грн; резервів за зобов'язаннями на 2153097 тис. грн або 58,98%, які склали 5803423 тис. грн; інших залучених коштів на 239458 тис. грн або 72,93%, в порівнянні з 2021 роком, що склали 567788 тис. грн; інших фінансових зобов'язань на 2604833 тис. грн або 24,53%; інших зобов'язань на 191358 тис. грн або 4,85%; субординованого боргу на 77415 тис. грн або 34,06%. Однак, спостерігається зменшення деяких статей зобов'язань, а саме: зниження коштів банків АТ КБ «ПриватБанк», в порівнянні з 2021 роком, на 2203 тис. грн або 87,01%, що склали 329 тис. грн; зменшення відстрочених податкових зобов'язань на 159146 тис. грн або 100,00%.

Так само слід проаналізувати структуру власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки (таблиця Б3 додатку Б).

Наприкінці 2020 року сума власного капіталу банку становила 53827633 тис. грн. На протязі 2021 року ми спостерігаємо суттєве збільшення обсягу капіталу на 12786892 тис. грн або 23,76%, а у 2022 році власний капітал зменшився на 8825706 тис. грн або 13,25%, в порівнянні з 2021 роком (рисунок 2.9).

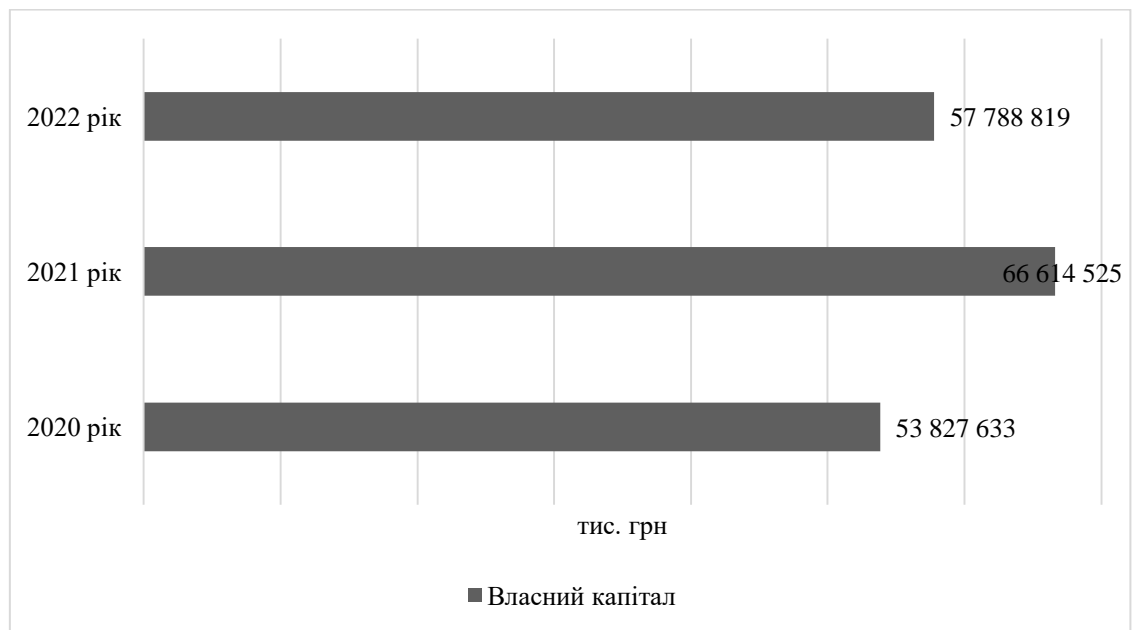

Рисунок 2.9 – Динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці Б3 з додатку Б

Політика АТ КБ «ПриватБанк» передбачає фіксований статутний капітал. На протязі аналізованого періоду, точніше 2020-2022 роки, статутний капітал АТ КБ «ПриватБанк» залишався стабільним і становив 206059744 тис. грн. Щодо комісійних різниць АТ КБ «ПриватБанку», протягом досліджуваного періоду, вони були також стабільними та становили 22690 тис. грн.

Щодо резервів та інших фондів банку станом на 2020 рік склали 8480907 тис. грн. Вартість резервів переоцінки АТ КБ «ПриватБанк» містила позитивне значення та становила 9925331 тис. грн. Протягом 2019 року банк володів непокритим збитком, що становив 170661039 тис. грн

Наприкінці 2021 року резерви та інші фонди банку, збільшились та становили 9696019 тис. грн, що на 1215112 тис. грн або 14,33% більше, в порівнянні з 2020 роком. Знизилась сума резервів переоцінки, у зрівнянні з 2020 роком, на 1842407 тис. грн або 18,56%, яка склала 8082924 тис. грн. На кінець 2022 року АТ КБ «ПриватБанк» знову мав нерозподілений прибуток, який склав 157246851 тис. грн, що на 13414188 меншу ніж у 2020 році.

Станом на 2022 рік в АТ КБ «ПриватБанк» вартість резервних та інших фондів збільшилась на 1752520 тис. грн або 18,07%. У зрівнянні з 2021 роком, протягом 2022 року суттєво зменшились резерви переоцінки на 11076663 тис. грн або 137,04%, які склали негативне значення 299373 тис. грн. Вартість непокритого збитку становила 156748415 тис. грн, що на 498436 менше за 2021 рік.

В таблиці Б4 у додатку Б наведено аналіз фінансових результатів діяльності банку в 2020-2022 роках.

Станом на 2020 рік вартість доходів АТ КБ «ПриватБанк» становила 53463078 тис. грн. Протягом 2021 року вони зменшились на 2525536 тис. грн або 4,72% та склали 50937542 тис. грн. На кінець 2022 року загальна вартість доходів суттєво зросла на 22295730 тис. грн або 43,77%, порівнюючи з 2021 роком, та склали 73233272 тис. грн.

Вартість витрат АТ КБ «ПриватБанк» на кінець 2020 року становили 28162705 тис. грн. Станом на 2021 рік витрати знизились на 12292271 тис. грн або 43,65% та склали 15870434 тис. грн. Протягом 2022 року, порівнюючи з 2021 роком, вони значно збільшились на 22690852 тис. грн або 142,98% та склали 38561286 тис. грн. Загальна динаміка доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» в 2020-2022 роках зображені на рисунку 2.10.

На рисунку 2.11 висвітлено динаміку прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки. На протязі аналізованого періоду банківська діяльність АТ КБ «ПриватБанк» була рентабельною, прибуток банку, протягом досліджуваного періоду зростає.

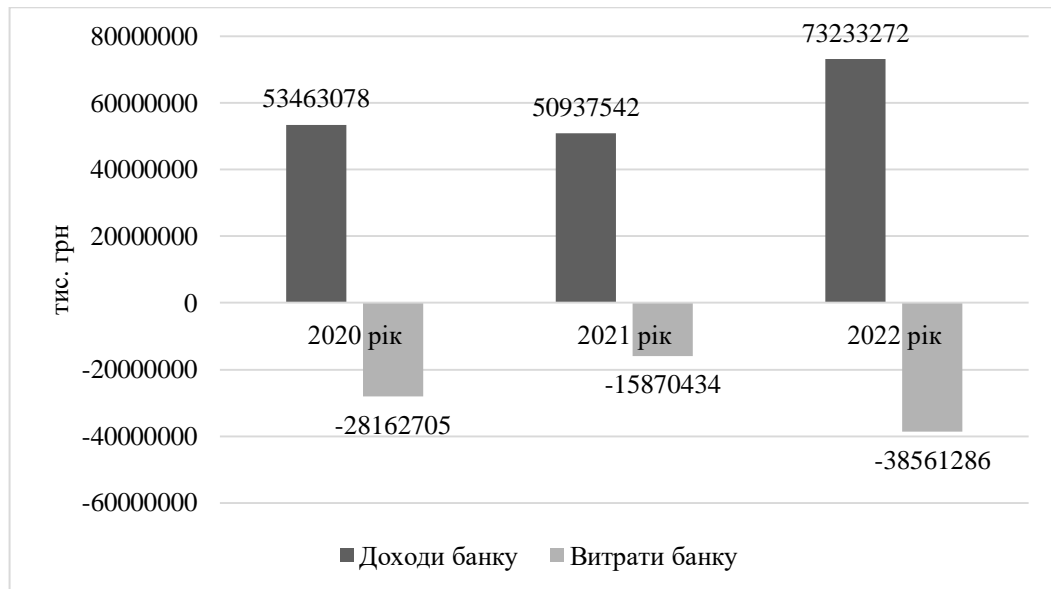

Рисунок 2.10 – Динаміка доходів та витрат АТ КБ «ПриватБанк» в 2020-2022 роках

Джерело: побудовано за даними таблиці Б4 додатку Б.

А саме, на кінець 2020 року величина прибутку банку становила 25305938 тис. грн. Протягом 2021 року відбулося значне збільшення прибутку банківської установи, на 9744473 тис. грн або 38,51%. На кінець 2021 року прибуток банку склав 35050411 тис. грн. Протягом 2022 року, ефективність діяльності банку мала тенденцію до зменшення.

Станом на 2022 рік, в зрівнянні з 2021 роком, спостерігається спад прибутку банку на 4852443 тис. грн або 13,84%, що складало 30197968 тис. грн (рисунок 2.11). Зменшення прибутку пояснюється через війну в країні.

На кінець 2020 року прибуток до оподаткування банку становив 25300373 тис. грн. Згідно рисунку 2.12, банк не витратив кошти на податок

на прибуток, а навпаки, отримав від держави 5565 тис. грн через надмірну сплату оподаткованого податку за попередній період, тим самим збільшивши прибуток після оподаткування на кінець 2020 року.

Протягом 2021 року прибуток до оподаткування збільшився на 9766735 тис. грн або 38,60% та склав 35067108 тис. грн, а витрати на податок склали 16698 тис. грн.

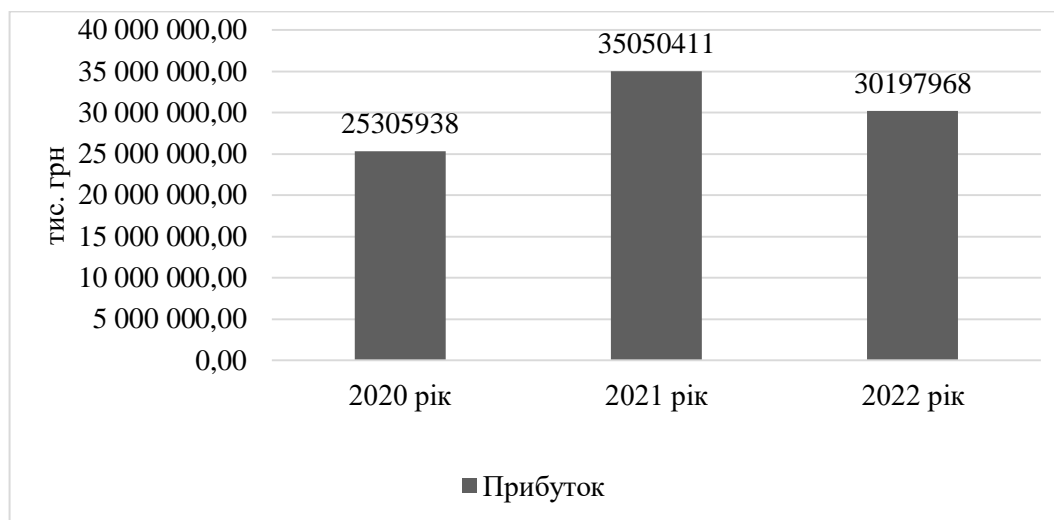

Рисунок 2.11 – Динаміка прибутку АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Джерело: побудовано за даними таблиці Б4 додатку Б.

Станом на 2022 рік, прибуток до оподаткування АТ КБ «ПриватБанк» зменшився на 395123 тис. грн або 1,13% та становив 34671985 тис. грн, а витрати на податок склали 4474017 тис. грн.

Таким чином, АТ КБ «ПриватБанк» відповідальний до сплати податку на прибуток та дотримується всіх правил його нарахування.

Отже, було досліджено і проаналізовано фінансову та господарську діяльність АТ КБ «ПриватБанк». На протязі 2020-2022 років банк мав достатній обсяг власних та залучених фінансових ресурсів. Дані ресурси використовувалися задля досягнення головної мети банку – отримання

максимально можливого доходу при розумному розподілі небезпек за різними видами активних операцій банку.

3 Напрями вдосконалення управління депозитною політикою банку за матеріалами АТ КБ «ПриватБанк»

Банківська система значно впливає на економічний розвиток країни та активно адаптується до змін у макросередовищі. Зокрема, у нестабільних економічних та політичних умовах виникає проблема, яка пов'язана із забезпеченням стійкості банку. Це виявляється у відпливі ресурсів з рахунків клієнтів та зменшення рівня якісного і кількісного ресурсного забезпечення фінансової установи.

З огляду на вищезазначене, основним пріоритетом є покращення дослідницько-методичної бази для розвитку та ефективного впровадження порядку керування депозитною політикою. Це повинно ґрунтуватись на зважуванні мікроаспектів функціонуванні банку в контексті послаблення впливу несприятливих наслідків макроекономічної невизначеності. Головна мета включає обмеження можливостей вкладників щодо розміщення грошових ресурсів з урахуванням потрібних для банку параметрів, здійснення високого рівня конкурентоспроможності на фінансовому ринку та досягнення найкращої банківської стійкості.

Як писалось вище, український ринок депозитних продуктів функціонує в умовах фінансових труднощів, політичних та загальноекономічних нестійкостей у державі. Тому важливим елементом банківської установи є саме депозити населення.

Відповідно таблиці Б2 додатку Б, найбільшою статтею зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» є кошти клієнтів банківської установи (рисунок 3.1). Тому, на її основі, в таблиці 3.1 наведено аналіз коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.

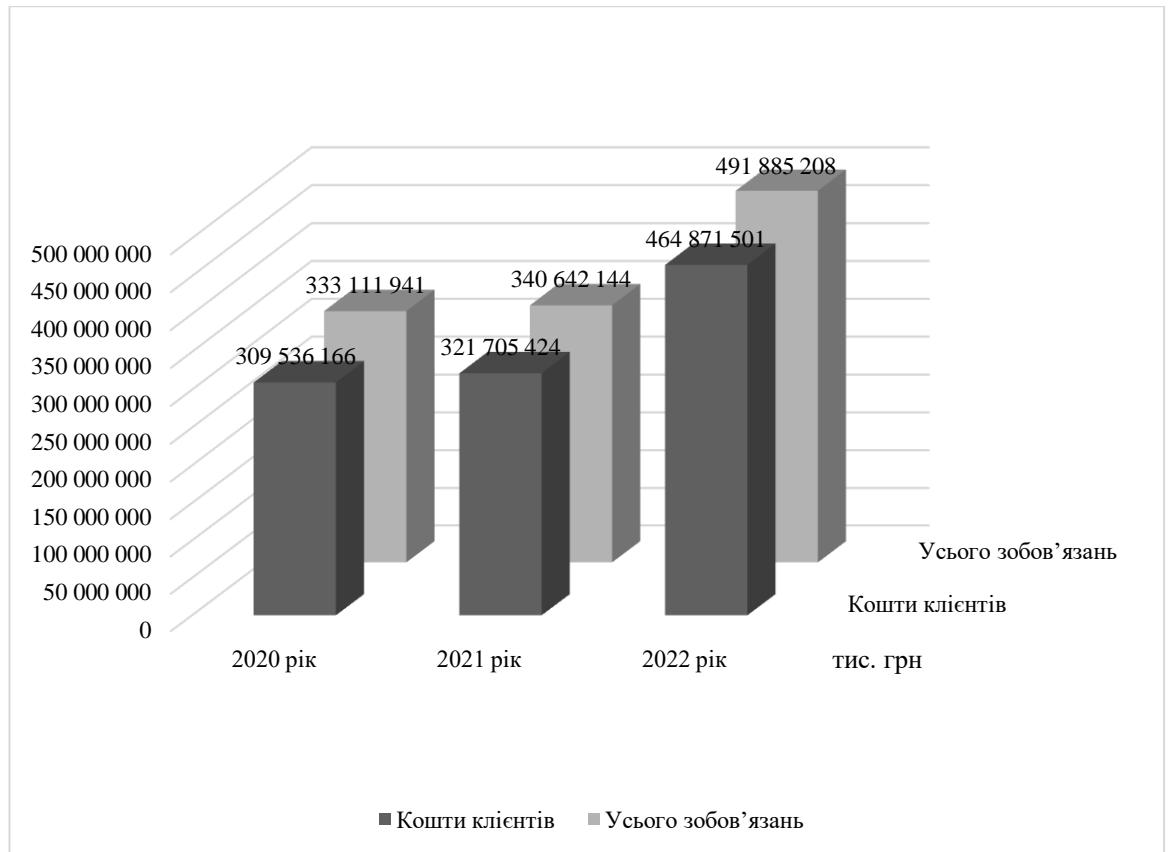

Рисунок 3.1 – Динаміка частки коштів клієнтів у статті зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними таблиці Б2 додатку Б.

Порівнюючи попередні державні банки, найбільшим банком із часткою коштів клієнтів є АТ КБ «ПриватБанк» (рисунок В1 додатку В). Протягом 2020-2022 рр. спостерігається збільшення вкладів від фізичних так і юридичних осіб.

Станом на 2020 рік кошти клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» склали 309536166 тис. грн. Наприкінці 2021 року вони зросли і становили 321705424 тис. грн, що на 12169258 тис. грн або 3,93% більше, в порівнянні з 2020 роком. У 2022 році спостерігаємо значне збільшення коштів клієнтів, а саме їх зростання на 143166077 тис. грн або 44,50%, які склали 464871501 тис. грн.

Таблиця 3.1 – Аналіз динаміки коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» в 2020-2022 роках

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Темп зростання (зниження), %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
АТ КБ «ПриватБанк»							
Кошти клієнтів	309 536 166	321 705 424	464 871 501	12 169 258	143 166 077	3,93	44,50
у тому числі кошти суб'єктів господарюванн я та небанківських фінансових установ	84 236 876	95 089 824	130 327 371	10 852 948	35 237 547	12,88	37,06
у тому числі кошти фізичних осіб	225 042 942	226 373 290	333 937 113	1 330 348	107 563 823	0,59	47,52

Джерело: складено за даними НБУ [41]

Станом на 2020 рік кошти фізичних осіб склали 225042942 тис. грн, протягом 2021 року вони збільшились на 1330348 тис. грн або 0,59%, та склали 226373290 тис. грн.

На кінець 2022 року кошти фізичних осіб склали 333937113 тис. грн, що на 107563823 тис. грн або 47,52% більше, від аналогічного періоду минулого року (рисунок В2 додатку В).

Натомість, кошти суб'єктів господарювання АТ КБ «ПриватБанк» протягом 2020-2022 рр. також набули позитивного значення в збільшенні. Так, в кінці 2020 року вони становили 84236876 тис. грн.

Протягом 2021 року кошти суб'єктів господарювання склали 95089824 тис. грн, що на 10852948 тис. грн або 12,88% більше ніж у 2020 році. А на кінець 2022 року вони суттєво збільшились на 35237547 тис. грн або 37,06% і становили 130327371 тис. грн (рисунок В3 додатку В).

Варто розглянути, які саме депозитні послуги надає АТ КБ «ПриватБанк» своїм клієнтам (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Процентні ставки за вкладами АТ КБ «ПриватБанк» у 2023 році

Тариф	Характеристика	Виплата відсотків	Термін, міс	Ставка річних	
				Без дострокового закриття	З достроковим закриттям
«Стандарт»	класичний вклад на вибраний строк з можливістю поповнення та щомісячними % (мінімальна сума 2 грн)	Щомісяця	18 та 24	13%	-
			10-12	13%	10,5%
			6-9	12%	9,5%
			4 та 5	14%	8,5%
			3	2,5%	2,5%
			1 та 2	-	2,5%
«Джуніор»	заощадження на майбутнє дитини	Щорічно в кінці терміну	12	-	11,5%
«Слава Героям»	спеціальний вклад для героїчних захисників і захисниць України	Щомісяця	12	-	14%
«Приват-вклад»	вільне поповнення та зняття коштів у будь-який день після дати відкриття вкладу	Щомісяця	12	-	2,5%
Послуга накопичення «Скарбничка»	простий сервіс накопичень, зручні варіанти поповнення з карткового рахунку	При поверненні	12	-	10,5%

Джерело: складено автором на основі [25]

Серед всіх тарифів, що показані у таблиці 3.2, АТ КБ «ПриватБанк» зазначає, що тариф під назвою «Стандартний» терміном 4 та 5 місяців із річною ставкою 14% без довгострокового закриття є лідером продажів.

Якщо клієнт хоче відкрити депозитний рахунок, йому потрібно звернутись до банківського спеціаліста на будь-яке відділення АТ КБ «ПриватБанк» або ж, за допомогою офіційного сайту банківської установи, оформити заявку онлайн. Другий варіант є зараз актуальним і сучасним для молоді, так як не потрібно затрачати багато часу чекаючи у черзі в банку. До того ж, на сайті клієнт спокійно може ознайомитись із запропонованими

депозитами і вибрати найкращий для себе. При виборі потрібного депозиту клієнт надає потрібний перелік документів та отримує депозитний договір в електронному форматі. При проходженні всіх необхідних пунктів, клієнт здійснює перерахування коштів на відкритий депозит.

На жаль, АТ КБ «ПриватБанк» не надає інформацію щодо депозитів в розрізі тарифів банку у фінансовій річній звітності. Проте, у своїй річній звітності банк надав більш детальну інформацію видів депозитів фізичних та юридичних осіб, а також державних організацій, та їх розподіл за галузями економіки. Тому розглянемо і проаналізуємо спершу перший з них (таблиця 3.3).

Згідно політики АТ КБ «ПриватБанк», залучені кошти банку включають депозити фізичних та юридичних осіб, залишки на їх поточних, бюджетних рахунках, а також на пластикових картках.

Таблиця 3.3 – Динаміка депозитів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Темп зростання (зниження), %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Фізичні особи							
Строкові депозити	101 373 962	87 127 030	83 190 525	-14 246 932	-3 936 505	-14,05	-4,52
Поточні рахунки/рахунки до запитання	123 668 980	139 246 260	250 746 588	15 577 280	111 500 328	12,60	80,07
Юридичні особи							
Строкові депозити	14 503 235	12 355 100	13 883 671	-2 148 135	1 528 571	-14,81	12,38
Поточні/розрахункові рахунки	69 523 582	82 502 224	115 846 900	12 978 642	33 344 676	18,67	40,42
Державні організації							
Поточні/розрахункові рахунки	210 059	232 500	596 800	22 441	364 300	10,68	156,69

Джерело: складено автором на основі [25]

Строкові депозити фізичних осіб мають з кожним наступним роком тенденцію до зменшення. Так, у 2020 році вони склали 101373962 тис. грн, на кінець 2021 року вони зменшились на 14246932 тис. грн або 14,05% і

становили 87127030 тис. грн. На протязі 2022 року строкові депозити фіз. осіб склали 83190525 тис. грн, що на 3936505 тис. грн менше ніж у 2021 році.

На відміну від строкових депозитів фізичних осіб, тенденцію до зростання мали їх поточні рахунки. Так, наприкінці 2021 року вони склали 139246260 тис. грн, що на 15577280 тис. грн або 12,60% більше аніж у 2020 році. У 2022 році вони суттєво зросли на 111500328 тис. грн або 80,07% і становили 250746588 тис. грн.

Щодо строкових депозитів юридичних осіб, то на кінець 2020 року вони становили 14503235 тис. грн. На протязі 2021 року спостерігаємо їх зменшення на 2148135 тис. грн, а у 2022 році вони збільшуються на 1528571 тис. грн і становлять 13883671 тис. грн, в порівнянні з 2021 роком.

Поточні рахунки юридичних осіб та державних установ, як і фізичних осіб, також з кожним роком збільшуються. У 2020 році вони становили 69733641 тис. грн, а на протязі 2021 року збільшились на 13001083 тис. грн. У 2022 році суттєво видно зростання, тому поточні рахунки юридичних і державних організацій склали разом 116443700 тис. грн, що на 33708976 тис. грн більше за 2021 рік.

Розглянемо депозити клієнтів у розрізі за галузями економіки (таблиця 3.4).

Для більш кращого розуміння побудуємо рисунок із коштами юридичних осіб в розрізі галузей економіки (рисунок В4 додатку В).

Таким чином, згідно рисунку В4 додатку В, спостерігаємо, що значну частину коштів клієнтів займають такі галузі економіки: сфера послуг, виробництво та торгівля.

В підсумку, по всіх зазначених галузях економіки, бачимо їх збільшення на протязі 2020-2022 років, що означає розвиток бізнесу і підняття економіки країни.

Таким чином, можна зробити висновок, що найбільшу частину коштів клієнтів ставлять депозити фізичних осіб. Їх середня частка в депозитному портфелі протягом 2020-2022 рр. становить 71%.

Таблиця 3.4 – Динаміка розподілу коштів клієнтів за галузями економіки АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік, тис. грн	2021 рік, тис. грн	2022 рік, тис. грн	Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Темп зростання (зниження), %	
				2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Фізичні особи	225 042 942	226 373 290	333 937 113	1 330 348	107563823	0,59	47,52
Сфера послуг	36 834 005	38 952 130	50 559 571	2 118 125	11607441	5,75	29,80
Виробництво	19 855 130	22 730 465	32 995 025	2 875 335	10264560	14,48	45,16
Торгівля	18 992 940	22 118 385	30 260 633	3 125 445	8142248	16,46	36,81
Сільське господарство	3 319 990	4 482 695	5 484 440	1 162 705	1001745	35,02	22,35
Транспорт та зв'язок	2 581 375	3 167 027	4 961 850	585 652	1794823	22,69	56,67
Машинобудування	1 004 667	1 573 550	1 562 011	568 883	-11539	56,62	-0,73
Підприємства державної власності	210 059	232 500	596 800	22 441	364300	10,68	156,69
Інше	1 438 710	1 833 072	3 907 041	394 362	2073969	27,41	113,14171

Джерело: складено автором на основі [25]

Аналізуючи діяльність банківських установ України, ми стикнулись з рядом проблем.

Першочерговою і основною проблемою є війна. Даний фактор ніяк банківська установа не може виправити, тому, на жаль, необхідно вміти функціонувати разом із нею.

Війна та пандемія потягнули за собою скорочення робочих місць, що означає низьку платоспроможність населення України. Також, варто зазначити проблему у законодавчій базі, яка є недостатньо відповідною в умовах сучасних реалій.

Через високі темпи інфляції населення віддає перевагу вкладати кошти у фінансові інструменти або ж вільно утримувати кошти у валюті аніж робити вклади, де отримувати низькі відсотки від них.

Наразі існує людська недовіра до банків через економіко-політичну ситуацію в країні, адже в будь-який момент банк може збанкрутувати, а надійних гарантій на повернення коштів банк не надає.

Тому на основі проведеного дослідження, можна визначити шляхи покращення управління депозитною політикою банків України:

1. Створення банківських продуктів для осіб із низьким рівнем доходу, наприклад, застосування підходів, що базуються на досвіді Франції, де впроваджено ощадні рахунки з підвищеними відсотками.
2. Вдосконалення нормативно-правової бази із умовами сучасних реалій у військовому стані.
3. Здійснення регулярного проведення аудиторських перевірок і оприлюднення їх висновків задля збільшення довіри громадськості до банку.
4. Гарантування банківської установи системи повернення вкладів у разі форс-мажорних ситуацій.

Так як згідно дослідження ми бачимо, що АТ КБ «ПриватБанк» на вірному шляху. З кожним роком він покращував свою депозитну політику, що підтверджує його фінансова звітність. Банк пропонує нові депозитні продукти, вдосконалює систему додатку «Приват24», полегшує життя користувачам у швидкому відкритті рахунків онлайн. На сьогодні банк має найбільшу кількість постійних клієнтів поміж решти банків.

Попри всі його позитивні сторони, банку варто й надалі покращувати свої депозитні продукти та обслуговування клієнтів, не забувати за постійних клієнтів.

На нашу думку, варто розширити АТ КБ «ПриватБанк» систему лояльності. Так, наприклад, ті клієнти, які вже досить довгий період часу обслуговуються в банку, мають мати привілеї, як роблять це банки у Великобританії. До прикладу, закріплений кваліфікований менеджер, який швидко і своєчасно вирішить проблему, надання більш вигідних відсотків при вкладі на депозит. Також, АТ КБ «ПриватБанк» може розглядати різні сегменти клієнтів та розробляти спеціалізовані депозитні продукти для кожного сегмента. Наприклад, окремі продукти для корпоративних клієнтів, роздрібних клієнтів або клієнтів з високим рівнем доходу. Це дозволяє фінансовій установі краще відповідати на потреби різних клієнтів та залучати

їхні депозити. Ефективна маркетингова стратегія та комунікації допоможуть АТ КБ «ПриватБанк» просувати свої депозитні продукти та привертати увагу клієнтів. Це може включати використання рекламних кампаній, прямих маркетингових заходів, цифрового маркетингу, соціальних медіа та інших каналів для просування депозитів.

АТ КБ «ПриватБанк» повинен проводити регулярний аналіз та моніторинг результатів депозитної політики, включаючи обсяги депозитів, прибутковість, ступінь залучення клієнтів та інші показники. Це допомагає виявляти сильні та слабкі сторони політики та вносити необхідні зміни для підвищення ефективності.

Ці напрями допоможуть банківській установі покращити свою депозитну політику, залучити більше клієнтів та забезпечити більшу прибутковість від депозитних операцій.

Ефективність роботи АТ КБ «ПриватБанк» щодо залучення додаткових грошових коштів та забезпечення його конкурентоспроможності на ринку банківських послуг багато в чому залежить від впровадження нових депозитних продуктів. Проте важливим є те, що впровадження та розробку нових інноваційних послуг банку варто поєднувати з покращенням існуючих продуктів, які надаються клієнтам. З огляду на це вважаємо, що АТ КБ «ПриватБанк» необхідно використовувати логістичну схему управління депозитними ресурсами під час введення кроків, що стосуються системи стимулювання залучення коштів клієнтів (рисунок Г1 додатку Г).

За логістичного підходу керуючий вплив здійснюється з боку єдиної логістичної системи управління до окремих стадій діяльності фінансової установи.

Логістичний підхід до організації та управління депозитними ресурсами в банківській установі означає використання логістичних принципів і методів для оптимізації процесів, пов'язаних з депозитними операціями. Забезпечення ефективного управління депозитними ресурсами з

мінімальними витратами та максимальним задоволенням потреб клієнтів є основою метою логістичного підходу.

Банк має досліджувати та прогнозувати попит на депозитні продукти для ефективного планування ресурсів. Це допомагає обійти нестачі або перевищення депозитних коштів, планувати ресурси завчасно і забезпечити їх належне розподілення.

Логістичний підхід містить ефективне управління запасами депозитних ресурсів. Це означає, що банківська установа повинна забезпечити належний баланс між залученням депозитів та використанням цих коштів для кредитування та інших банківських операцій. Оптимізація запасів допомагає оминати надмірного або недостатнього фінансування.

Логістичний підхід охоплює керування ланцюгом постачання коштів, в контексті управління депозитними ресурсами. Банківська установа зобов'язана забезпечити відповідний потік депозитних коштів від клієнтів до банку, їх зберігання та ефективного використання в інших банківських операціях.

Логістичний підхід до організації та управління депозитними ресурсами допомагає банку забезпечити результативне використання коштів, залучити та задовольнити потреби клієнтів, а також знизити ризики та витрати, пов'язані з депозитними операціями.

У зв'язку з тим, що банк має дуже велику кількість клієнтів, їм варто бути клієнтоорієнтованими, адже конкуренція на разі існує. Клієнтоорієнтованість, в першу чергу, залежить від працівників банку і їх ставлення до роботи, тому їх необхідно заохочувати та мотивувати у вигляді премій, соціальних та страхових пакетів, додаткових безкоштовних курсів по підвищенню кваліфікацій, проведення різних цікавих заходів.

Також варто зосередитись на потребах та сподіваннях клієнтів у розширенні депозитних продуктів, застосування засобів CRM (Customer Relationship Management) задля вдосконалення зворотного зв'язку із клієнтами.

Підводячи підсумки, було розглянуто управління депозитної політики АТ КБ «ПриватБанком» та методи його поліпшення. АТ КБ «ПриватБанк» знаходиться на першій сходинці серед інших банків і цілком гідно стоїть на цьому місці, так як з кожним роком вдосконалює свою фінансову діяльність та політику. Серед населення він користується найвищим попитом і надійністю із наданням депозитних продуктів.

Висновки

У першому розділі кваліфікаційної роботи було досліджено економічну сутність депозитної політики, її роль та функції у фінансовій системі. Вивчено головні аспекти депозитної політики банку, її нормативно-правове регулювання, а також головних суб'єктів. Сформовано визначення поняття: депозитна політика банку – це план дій банку щодо залучення коштів фізичних і юридичних осіб із подальшим поверненням в майбутньому.

До суб'єктів депозитної політики входять: клієнти банку (фізичні та юридичні особи), банківські та державні установи. До головних об'єктів депозитної політики, в своєму порядку, відносять депозитні продукти, які надає банк, притому ще додаткові послуги, націлені на підвищення привабливості депозитних продуктів.

Окрім вивчення економічної сутності депозитної політики, було розглянуто особливості проведення її банками від укладення договору, вкладення коштів на депозитних рахунок до закінчення/розірвання договору. Також ознайомлено з переліком основних документів для відкриття депозитного рахунку нерезиденту та представнику юридичної особи.

Досліджено головні етапи розробки та впровадження депозитної політики в банку. До основних принципів депозитної політики банківської установи входять: наукової обґрунтованості, безпеки, цілісності, надійності, комплексного підходу, оптимальності, взаємовигідності та інші.

Таким чином, прибутковість і конкурентоспроможність становить основу успішної та прогресивної депозитної політики. Тому вона має адаптовуватись до змін у ринковому середовищі, враховувати потреби клієнтів, забезпечувати високий рівень обслуговування та розумно встановлювати відсоткові ставки.

Було досліджено класифікацію депозитів, а також їх детальну характеристику.

Враховуючи особливості управління депозитної політики вітчизняними банківськими установами, було проведено порівняльний аналіз проведення депозитів банківських установ розвинених країнах світу таких як США, Франція, Великобританія, Польща, Японія та Німеччина. Міжнародний досвід в розміщенні коштів на депозитах вказував на відмінність підходів до формування цін на депозитні продукти. Проаналізовано динаміку процентних ставок за депозитами для фізичних та юридичних осіб та зроблено висновок, що депозитна сфера іноземних банків у світі відзначається позитивною динамікою завдяки стабільності ринкової економіки, низьким темпам інфляції та високому рівню доходів населення.

У другому розділі кваліфікаційної роботи було здійснено аналіз сучасного стану депозитної політики банків на макро- та мікрорівні.

На макрорівні здійснено аналіз депозитів від фізичних та юридичних осіб найбільшій банків України. Таким чином, згідно діаграми, лідирує «ПриватБанк», який отримав 213750,00 млн. грн. депозитів фізичних осіб. На другому місці знаходиться «Ощадбанк» із депозитами фізичних осіб в сумі 124058,00 млн. грн, а третє місце зайняв «СЕНС БАНК» – 42717,00 млн. грн. Наступними по рейтингу йдуть такі банки із депозитами фізичних осіб: «УКРГАЗБАНК» (30218,00 млн. грн), «Укрексімбанк» (28109,00 млн. грн), «Райффайзен Банк Аваль» (32130,00 млн. грн), «ПУМБ» (25995,00 млн. грн), «УНІВЕРСАЛ БАНК» (19526,00 млн. грн), «ОТП БАНК» (18247,00 млн. грн) та «Укрсиббанк» (24246,00 млн. грн). Першу позицію займає «УКРГАЗБАНК» із депозитами юридичних осіб – 108313,00 млн. грн. Другий в рейтингу «ПриватБанк» (70446,00 млн. грн), а третій – «Укрексімбанк» (60992,00 млн. грн). Наступними в рейтингу йдуть «Райффайзен Банк» (53097, млн. грн), «ПУМБ» (32238,00 млн. грн), «Укрсиббанк» (33928,00 млн. грн), «Ощадбанк» (58567,00 млн. грн), «Креді Агріколь Банк» (31319,00 млн. грн), «СІТІБАНК» (25581,00 млн. грн) та «ОТП БАНК» (25791,00 млн. грн).

На мікрорівні здійснено аналіз фінансової звітності АТ КБ «ПриватБанк». Зокрема, на кінець 2020 року вартість чистих активів банку складала 386939 млн. грн. Протягом 2021 року ми спостерігаємо зростання обсягу чистих активів на 20317 млн. грн, а у 2022 році ці активи суттєво збільшились на 142417 млн. грн або 34,97% у порівнянні з 2021 роком.

На кінець 2020 року загальна вартість зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» становила 333112 млн. грн. До цих зобов'язань входили кошти банків, сумою 2 млн. грн, кошти клієнтів – сумою 309536 млн. грн, боргові цінні папери – 2 млн. грн, відстрочені податкові зобов'язання – 164 млн. грн, резерви за зобов'язаннями – 9683 млн. грн, інші залучені кошти – 340 млн. грн, інші фінансові зобов'язання – 8591 млн. грн, інші зобов'язання – 4556 млн. грн та субординований борг в сумі 235 млн. грн. На протязі 2021 року, порівнюючи з 2020 роком, загальна сума зобов'язань збільшилась на 7530 млн. грн або 2,26% і склала 340642 млн. грн. Станом на 2022 рік загальна вартість зобов'язань, у зрівнянні з 2021 роком, суттєво збільшилась на 151243 млн. грн або 44,40% та становила 491885 млн. грн.

Наприкінці 2020 року сума власного капіталу банку становила 53827 млн. грн. На протязі 2021 року ми спостерігаємо суттєве збільшення обсягу капіталу на 12786 млн. грн або 23,76%, а у 2022 році власний капітал зменшився на 8825 млн. грн або 13,25%, в порівнянні з 2021 роком.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було здійснено аналіз депозитних продуктів АТ КБ «ПриватБанк» та шляхи поліпшення управління депозитною політикою банку.

Згідно аналізу, станом на 2020 рік кошти клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» склали 309536 млн. грн. Наприкінці 2021 року вони зросли і становили 321705 млн. грн, що на 12169 млн. грн або 3,93% більше, в порівнянні з 2020 роком. У 2022 році спостерігаємо значне збільшення коштів клієнтів, а саме їх зростання на 143166 млн. грн або 44,50%, які склали 464871 млн. грн.

На основі проведеного дослідження, було визначено шляхи покращення управління депозитною політикою банків України, а саме:

- формування депозитних продуктів банку із підвищеними відсотками для людей із малим рівнем доходу;
- поліпшення нормативно-правової бази під час військового стану;
- проведення аудиторських перевірок із подальшим оприлюдненням результатів, щоб збільшити рівень довіри населення до банку;
- гарантії банку у поверненні вкладів клієнтів у випадку обставин непереборної сили.

Попри всі позитивні сторони АТ КБ «ПриватБанк», банку варто й надалі покращувати свої депозитні продукти та обслуговування клієнтів, не забувати за постійних клієнтів. У зв'язку з тим, що банк має дуже велику кількість клієнтів, їм варто бути клієнтоорієнтованими, адже конкуренція зростає. Клієнтоорієнтованість, в першу чергу, залежить від працівників банку і їх ставлення до роботи, тому їх необхідно заохочувати та мотивувати у вигляді премій, соціальних та страхових пакетів, додаткових безкоштовних курсів по підвищенню кваліфікацій, проведення різних цікавих заходів.

Список використаних джерел

1. Андрушків Т. Депозитна політика комерційного банку та напрями її вдосконалення / Т. Андрушків // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. – 2012. – № 17. – С. 3–13.
2. Аналіз банківської діяльності: Підручник / Герасимович А. М., Алексеєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М. – К.: КНЕУ. – 2004. – С. 599.
3. Бакуменко Т. О., Колодяжна Т. В. Економічна сутність та класифікація депозитних операцій комерційних банків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/151.pdf> (дата звернення: 23.11.2023).
4. Бобиль В. В., Корніленко М. С. Депозитні операції комерційних банків України, їхня організація та депозитна політика. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка Лазаряна В. Проблеми економіки транспорту. – 2015. – Вип. № 9. – С. 50–54. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpdnuzt_pet_2015_9_10 (дата звернення: 21.11.2023).
5. Бойко С. В., Герасименко Д. Д. Зарубіжний досвід розміщення коштів фізичних та юридичних осіб на банківських депозитах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pte.diit.edu.ua/article/view/260845/259138> (дата звернення: 24.11.2023).
6. В Японії ввели плату за банківські депозити. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/amp/s/www.bbc.com/ukrainian/business/2016/01/160129_japan_interest_rate_vs.amp (дата звернення: 24.11.2023).
7. Горбатенко М. М. Депозитна політика сучасного комерційного банку [Текст] / Горбатенко М. // Проблеми економіки та менеджменту. – 2015. – № 5. – С. 5–8.

8. Гра в депозит: 0,01% річних у доларах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/26/690846/> (дата звернення: 23.11.2023).

9. Загальна характеристика міжбанківських розрахунків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buklib.net/books/31101/> (дата звернення: 23.11.2023).

10. Інструкція «З бухгалтерського обліку операцій із фінансовими інструментами в банках України», №14, 21.02.2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014500-18#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

11. Інструкція «Про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів», № 1172/8493, 17.12.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text> (дата звернення: 22.11.2023).

12. Кириленко В. М. Аналіз депозитної бази банку. Банківська справа. – 2012. – № 5. – С. 31–38.

13. Корпоративне управління АТ КБ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about/management/corp> (дата звернення: 26.11.2023).

14. Кушнір Ю. Особливості управління кредитним портфелем банків України в умовах воєнного стану / Кушнір Ю., Фрадинський О. // Фінансові аспекти розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених. Хмельницький : ХНУ, 2023. – С. 46–49.

15. Левченко В. П., Проценко Ю. С. Депозитна політика банку: поняття та складові. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/7_2017/49.pdf (дата звернення: 21.11.2023).

16. Маркуш К. Г. Руда О. Л. Депозитна політика банку та механізм її реалізації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/11_2018/17.pdf (дата звернення: 21.11.2023).

17. Матвійчук Н. Оподаткування доходів від депозитів в Україні: «за» і «проти». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2021/07/06/67463697/> (дата звернення: 24.11.2023).

18. Насирова А. П. Депозитна політика комерційного банку // Молодий вчений. – 2014. – № 2. – С. 508-511.

19. Нестеров А. К. Депозитна політика банку // Енциклопедія Нестерових. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://odiplom.ru/lab/depozitnaya_politika_bank.html (дата звернення: 21.11.2023).

20. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 26.11.2023).

21. Офіційний сайт FDIC. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fdic.gov> (дата звернення: 24.11.2023).

22. Петруновська О. В. Роль депозитної політики в управлінні фінансовими ресурсами банку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Petrunovska.pdf> (дата звернення: 21.11.2023).

23. Податковий кодекс України : закон (№ 2755–VI) : [прийнято Верховною Радою України 2.12.2010]. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. (дата звернення: 21.11.2023).

24. Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківські операції: навч. посіб. та практ. Київ: Центр учбової літератури, – 2013. – С. 568.

25. Процентні ставки за вкладами. Офіційний сайт АТ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/deposit> (дата звернення: 27.11.2023).

26. Про банк. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://privatbank.ua/about> (дата звернення: 26.11.2023).

27. Про банки і банківську діяльність : закон (№ 212-III) : [прийнято Верховною Радою України 07.12.2000]. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

28. Про затвердження Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій та операцій з ощадними сертифікатами банку від 29 грудня 2003 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

29. Про захист персональних даних : закон (№ 2297-VI) : [прийнято Верховною Радою України 23.02.2012]. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

30. Про Національний банк України : закон (№ 679-XIV) : [прийнято Верховною Радою України 20.05.1999]. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

31. Про страхування : закон (№ 85/96-ВР) : [прийнято Верховною Радою України 07.03.1996]. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

32. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : закон (№ 2664-III) : [прийнято Верховною Радою України 06.02.2003]. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

33. Рейтинг надійних банків України 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/rating-banks> (дата звернення: 25.11.2023).

34. Риков С. В. Аналіз організаційних аспектів впливають на депозитну політику комерційного банку // Вісник університету (Державний університет управління). Фінансовий менеджмент. – 2015. – № 11. – С. 220–225.

35. Рисін В. В. Залучення заощаджень населення фінансовими посередниками: [монографія] / Рисін В. В. – Львів: ЛБІНБУ, 2005. – С. 213.

36. Річна фінансова звітність ПриватБанк 2020 рік. Офіційний сайт АТ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9+%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82+%D0%B7%D0%B0+2020+%D1%80.pdf?_gl=1*11ftuge*_ga*MTU4MzA0Mjc1Mi4xNjY1NDY4OTE0*_ga_C7N2L9YCQ9*MTY5ODY5MzE3Mi4xMS4wLjE2OTg2OTMxNzMuNTkuMC4w (дата звернення: 27.11.2023).

37. Річна фінансова звітність ПриватБанк 2021 рік. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/doc1_09092022.pdf?_gl=1*te6bfy*_ga*MTU4MzA0Mjc1Mi4xNjY1NDY4OTE0*_ga_C7N2L9YCQ9*MTY5ODY5MzE3Mi4xMS4wLjE2OTg2OTM0NDUuNjAuMC4w (дата звернення: 27.11.2023).

38. Річна фінансова звітність ПриватБанк 2022 рік. Офіційний сайт АТ «ПриватБанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://static.privatbank.ua/files/dod2_01052023_2022.pdf?_gl=1*qkwwq67*_ga*MTU4MzA0Mjc1Mi4xNjY1NDY4OTE0*_ga_C7N2L9YCQ9*MTY5ODY5NjI3OS4xMi4xLjE2OTg2OTcxOTcuNjAuMC4w (дата звернення: 27.11.2023).

39. Сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua (дата звернення: 25.11.2023).

40. Статут АТ КБ «Приватбанк». [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://static.privatbank.ua/files/statut_11042023.pdf?_gl=1*vpygbr*_ga*MTU4MzA0Mjc1Mi4xNjY1NDY4OTE0*_ga_C7N2L9YCQ9*MTY5ODI2MDQ5My42LjEuMTY5ODI2MDU3MS41Mi4wLjA (дата звернення: 26.11.2023).

41. Фінансова звітність банків України за даними Національного Банку України // Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua (дата звернення: 25.11.2023).

42. Фінансові результати Приватбанку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/company/privatbank/rating/?date=2022-02-21> (дата звернення: 27.11.2023).

43. Французька кредитна система. Реферат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/21051/> (дата звернення: 24.11.2023).

44. Цивільний кодекс України, документ № 435-IV від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 21.11.2023).

45. Understanding Deposit Insurance. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.fdic.gov/deposit/deposits/> (дата звернення: 24.11.2023).

46. Types of deposit and accounts. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.toppr.com/guides/general-awareness/banks/types-of-deposit-andaccounts/> (дата звернення: 24.11.2023).

Додатки

Додаток А

Таблиця А1 – Рейтинг найбільших банків із депозитами фіз. осіб станом на вересень 2023 року

№	Банк	Разом депозити фіз. осіб, тис. грн	з них в іноземній валюті, тис. грн
1	ПриватБанк	290 030 221,00	71 290 846,00
2	Ощадбанк	128 798 695,00	37 338 642,00
3	Райффайзен Банк	53 717 596,00	16 613 267,00
4	СЕНС БАНК	46 258 820,00	21 944 496,00
5	УНІВЕРСАЛ БАНК	44 659 365,00	14 136 963,00
6	Укрсиббанк	41 811 022,00	19 623 482,00
7	ПУМБ	38 611 078,00	12 221 028,00
8	Укрексімбанк	27 827 359,00	17 782 249,00
9	УКРГАЗБАНК	26 070 950,00	11 925 906,00
10	ОТП БАНК	25 829 615,00	13 531 459,00

Джерело: складено автором на основі [33]

Додаток Б

Таблиця Б1 – Аналіз динаміки активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 рр.

Показники	Станом на			Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у %:	
	01.01.2020 р., тис. грн	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.
	Грошові кошти та їх еквіваленти	27 029 630	28 117 656	40 566 774	1 088 026	12 449 118	4,025
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	100 749 834	93096372	95 716 216	-7 653 462	2 619 844	-7,60	2,81
Кошти в інших банках	23 653 430	25 839 685	95 716 216	2 186 255	69 876 531	9,24	270,42
Кредити та заборгованість клієнтів	56 805 053	70 193 030	60 233 746	13 387 977	-9 959 284	23,57	-14,19
Цінні папери, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	119 196 146	129 074 136	143 919 800	9 877 990	14 845 664	8,29	11,50
Цінні папери, які обліковуються за амортизованою собівартістю	27 417 601	26319531	100 242 085	-1 098 070	73 922 554	-4,01	280,87
Інвестиційна нерухомість	2 933 203	1 989 030	2 154 747	-944 173	165 717	-32,19	8,33
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток	6 659 887	9 977 735	12 051 312	3 317 848	2 073 577	49,82	20,78
Відстрочений податковий актив	18 000	0	1 100 185	-18 000	1 100 185	-100,00	0,00
Основні засоби та нематеріальні активи	7 641 977	7 362 230	6 617 191	-279 747	-745 039	-3,66	-10,12
Інші фінансові активи	12 329 644	13 429 096	14 097 277	1 099 452	668 181	8,92	4,98
Інші активи	2 474 927	1 827 925	1 589 198	-647 002	-238 727	-26,14	-13,06
Усього активів	386 939 574	407 256 669	549 674 027	20 317 095	142 417 358	5,25	34,97

Джерело: побудовано та пораховано за даними [41]

Продовження додатку Б

Таблиця Б2 – Аналіз динаміки зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» за 2020-2022 роки

Показники	Станом на			Абсолютне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у тис. грн		Відносне відхилення (приріст/зменшення) (+,-) у %:	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
Кошти отримані від НБУ	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Кошти банків	2 243	2 532	329	289	-2 203	12,88	-87,01
Кошти клієнтів	309 536 166	321 705 424	464 871 501	12 169 258	143 166 077	3,93	44,50
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Боргові цінні папери, емітовані банком	2327	2427	2528	100	101	4,30	4,16
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток	0	0	2 972 075	0	2 972 075	0,00	0,00
Відстрочені податкові зобов'язання	163 888	159 146	0	-4 742	-159 146	-2,89	-100,00
Резерви за зобов'язаннями	9 683 770	3 650 326	5 803 423	-6 033 444	2 153 097	-62,30	58,98
Інші залучені кошти	340 323	328 330	567 788	-11 993	239 458	-3,52	72,93
Інші фінансові зобов'язання	8 591 292	10 617 547	13 222 380	2 026 255	2 604 833	23,58	24,53
Інші зобов'язання	4 556 324	3 949 108	4 140 466	-607 216	191 358	-13,33	4,85
Субординований борг	235 607	227 304	304 719	-8 303	77 415	-3,52	34,06
Усього зобов'язань	333 111 941	340 642 144	491 885 208	7 530 203	151 243 064	2,26	44,40

Джерело: побудовано та пораховано за даними [41]

Продовження додатку Б

Таблиця Б3 – Динаміка власного капіталу АТ КБ «ПриватБанк» в 2020-2022 роках

Показник	Станом на			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення) у %	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
	Статутний капітал	206 059 744	206 059 744	206 059 744	0	0	0,00
Емісійні різниці	22 690	22 690	22 690	0	0	0,00	0,00
Інший додатковий капітал	0	0	0	0	0	0,00	0,00
Резервні та інші фонди банку	8 480 907	9 696 019	11 448 539	1 215 112	1 752 520	14,33	18,07
Резерви переоцінки	9 925 331	8 082 924	-2 993 739	-1 842 407	-11 076 663	-18,56	-137,04
Нерозподілений прибуток/ непокритий збиток	-170 661 039	-157 246 851	-156 748 415	13 414 188	498 436	-7,86	-0,32
Усього власного капіталу	53 827 633	66 614 525	57 788 819	12 786 892	-8 825 706	23,76	-13,25

Джерело: побудовано та пораховано за даними [41]

Кінець додатку Б

Таблиця Б4 – Склад та динаміка фінансових результатів АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 роках

Показник	Станом на			Абсолютне відхилення (+,-) тис. грн		Відносне відхилення (приріст / зменшення), %	
	01.01.2021 р., тис. грн	01.01.2022 р., тис. грн	01.01.2023 р., тис. грн	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.	2021 р. до 2020 р.	2022 р. до 2021 р.
	Процентні доходи	33563085	35853529	43685504	2290444	7831975	6,82
Процентні витрати	11961443	6536611	3768088	-5424832	-2768523	-45,35	-42,35
Чистий процентні дохід / витрати	21601641	29316919	39917417	7715278	10600498	35,72	36,19
Комісійні доходи	27649024	35057119	32944618	7408095	-2112501	26,80	-6,03
Комісійні витрати	8888206	11839816	12504760	2951610	664944	33,21	5,62
Чистий комісійний дохід / витрати	18760818	23217302	20439858	4456484	-2777444	23,75	-11,96
Торговий результат	11696546	-3390441	9504922	-15086987	12895363	-128,97	-380,84
Інші операційні доходи	1066347	1370159	2759266	303812	1389107	28,49	101,38
Інші доходи	337727	423603	611809	85876	188206	25,43	44,43
Всього доходів	53463078	50937542	73233272	-2525536	22295730	-4,72	43,77
Відрахування до резервів	9565293	-5698964	16327500	-15264257	22026464	-159,58	-386,50
Адміністративні та інші операційні витрати	18597412	21569398	22233786	2971986	664388	15,98	3,08
Всього витрат	28162705	15870434	38561286	-12292271	22690852	-43,65	142,98
Прибуток / (збиток) до оподаткування	25300373	35067108	34671985	9766735	-395123	38,60	-1,13
Витрати на податок на прибуток	-5565	16698	4474017	22263	4457319	-400,05	26693,73
Прибуток / (збиток) після оподаткування	25305938	35050411	30197968	9744473	-4852443	38,51	-13,84

Джерело: побудовано та пораховано за даними [41].

Додаток В

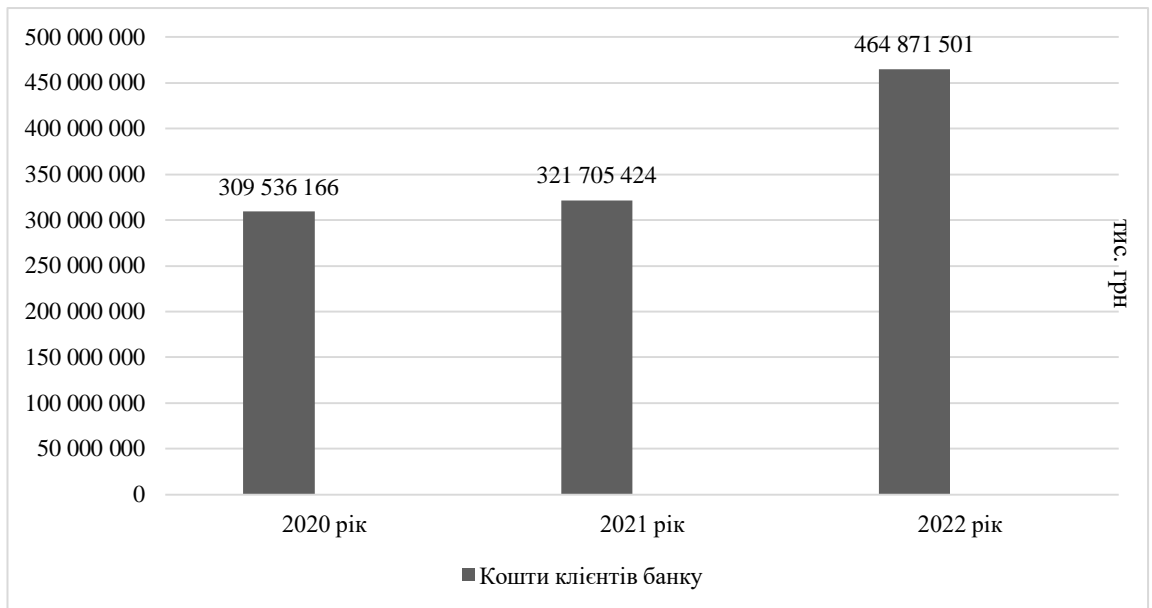

Рисунок В1 – Динаміка коштів клієнтів АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними таблиці 3.1.

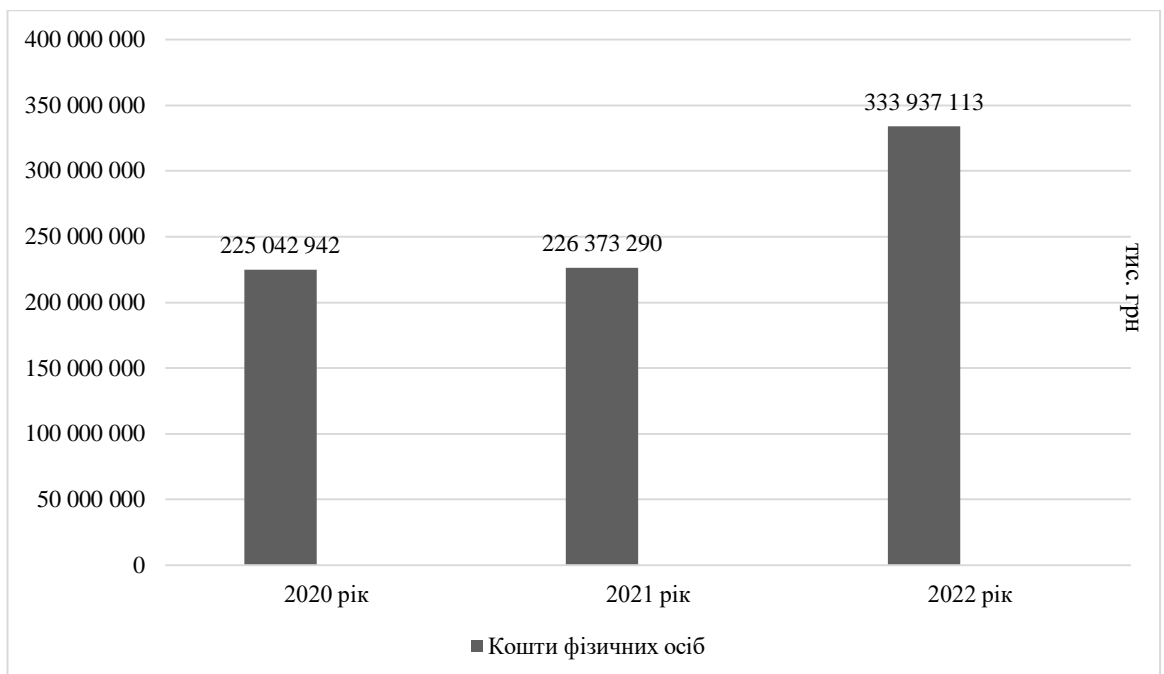

Рисунок В2 – Динаміка кошти фізичних осіб АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними таблиці 3.1.

Кінець додатку В

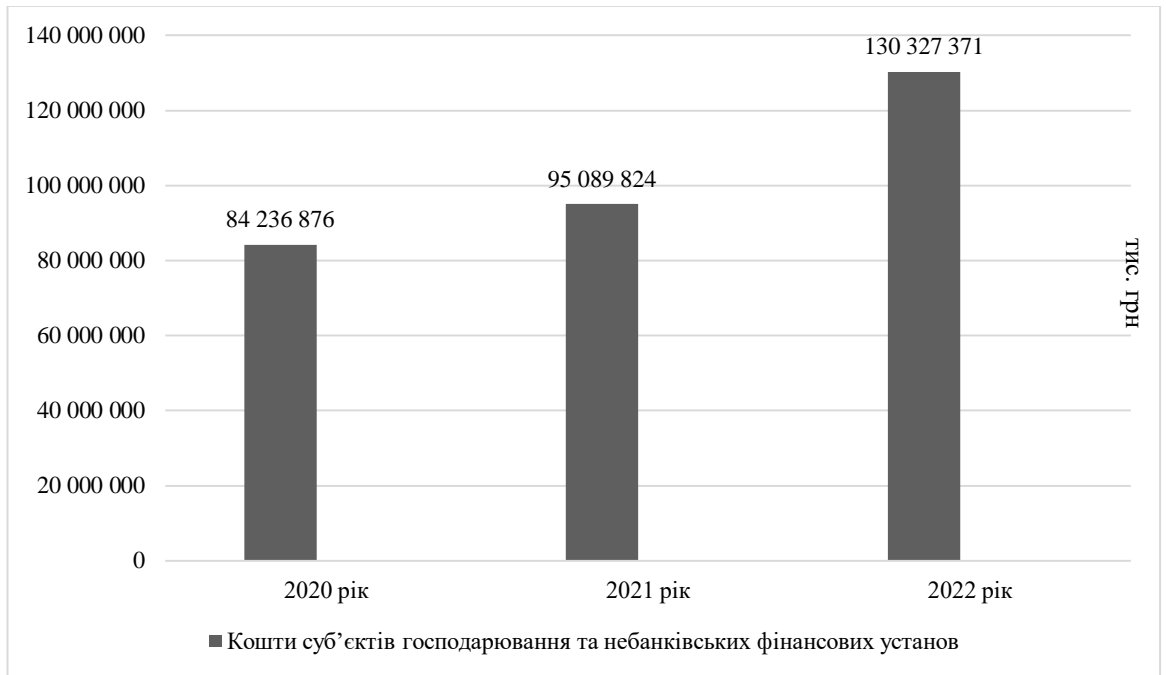

Рисунок В3 – Динаміка коштів суб'єктів господарювання АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними таблиці 3.1

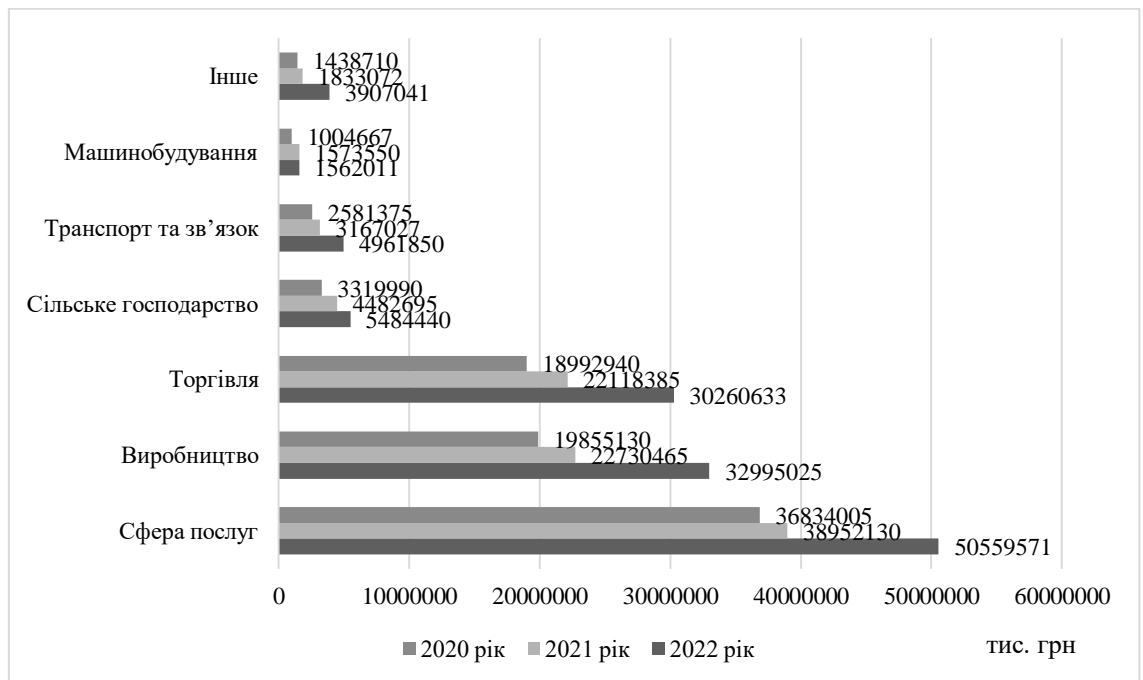

Рисунок В4 – Динаміка коштів юридичних осіб за різними сферами АТ КБ «ПриватБанк» у 2020-2022 рр.

Джерело: побудовано за даними таблиці 3.4

Додаток Г

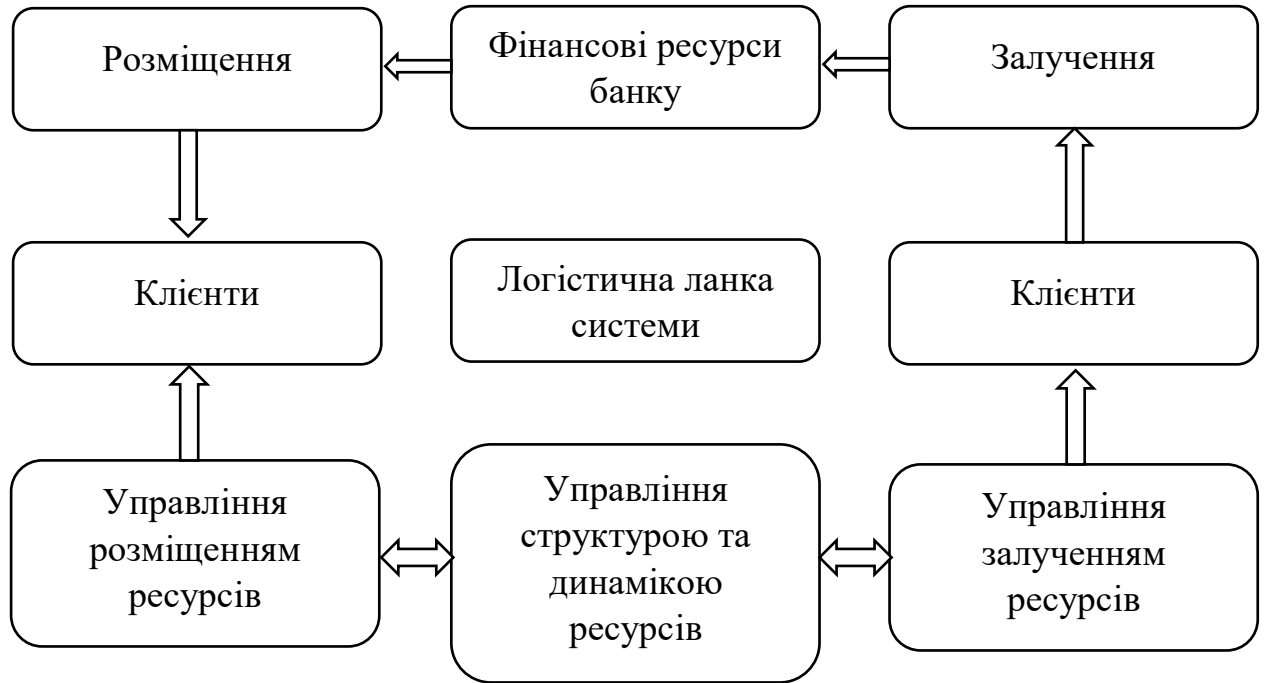

Рисунок Г1 – Логістичний підхід щодо управління залученими депозитними ресурсами АТ КБ «ПриватБанк»

Джерело: складено автором